

Täysistunto

Torstai 18.9.2025 klo 16.02—18.52

Täysistunto alkoi klo 16.02. Täysistunto päättyi klo 18.52.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (16.02—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (18.00—18.52).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Petteri Orpo
valtiovarainministeri Riikka Purra
puolustusministeri Antti Häkkänen
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah
ulkoministeri Elina Valtonen
oikeusministeri Leena Meri
opetusministeri Anders Adlercreutz
liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne
kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen
tiede- ja kulttuuriministeri Mari-Leena Talvitie
työministeri Matias Marttinen
liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala

Puhemies Jussi Halla-aho: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää paikalla olevalle ministerille kysymyksen, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. On toivottavaa, että kukin kysymys on osoitettu yhdelle paikalle olevista ministereistä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys Palestiinan tunnustamisesta (Antti Lindtman sd)

Suullinen kysymys SKT 118/2025 vp

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.03 Antti Lindtman sd: Arvoisa puhemies! Gazan humanitääriin kriisi on katastrofaalinen ja pahenee hetki hetkeltä. Tuhansia, tuhansia lapsia ja siviilejä on kuollut ja uhkaa kuolla lisää Israelin hyökättyä raunioituneeseen kaupunkiin. Israelilla on oikeus puolustautua terrorismia vastaan, mutta nyt jo YK:n tutkintakomissio on arvioinut, että toimet täyttävät kansanmurhan tunnusmerkit. Täysimittainen maahyökkäys romuttaa kahden valtion mallin, johon Suomikin on sitoutunut.

Nyt kansainvälinen yhteisö ei enää katso tätä sivusta vaan toimii. 147 maan lisäksi useat Suomelle läheiset ja tärkeät kumppanit, vaikkapa Ranska, Portugali, Belgia, Malta, Australia, Kanada ja, nyt saimme uutisista lukea, mahdollisesti Iso-Britannia, aikovat ensi viikolla YK:ssa tunnustaa Palestiinan.

Pääministeri, te olette sanonut, että Suomi aikoo myös tämän tehdä, kun hetki on oikea. Presidentti on valmis, tuki on laaja oppositiolta. Arvoisa pääministeri, onko Suomi valmis ilmoittamaan ensi viikolla YK:n yleiskokouksessa [Puhemies koputtaa] Palestiinan tunnustamisesta, vai onko teillä jotain parempaa tietoa ajankohdasta kuin presidentillä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.05 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin yhdyin täysin siihen näkemykseen, että tilanne on katastrofaalinen ja kestämaton. Tulitauko on saatava aikaan, ja me emme voi mitenkään hyväksyä Israelin kansainvälisen oikeuden vastaisia toimia nyt viimeksi Gaza Cityssä, emme mitenkään, ja toimimme hyvin aktiivisesti tämän tilanteen pysäyttämiseksi ja humanitäärisen avun perille saamiseksi. Päätimme budjetitriihessä viiden miljoonan lisäavusta, humanitäärisestä avusta, Gazaan.

Suomi ja hallitus tukevat kahden valtion mallia, niin kuin olemme yhdessä kaikki sopineet tässä salissa ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa. Tällä perusteella Suomi liittyi Ranskan ja Saudi-Arabian kahden valtion ratkaisua tukevaan New Yorkin julkilausumaan ja äänesti samansisältöisen päätöslauselman puolesta YK:ssa. Me teemme töitä kahden valtion mallin edistämiseksi, sen edellytysten luomiseksi, ja sen tien päässä on Palestiinan valtion tunnustaminen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. Totean myös, että koska useimpien ryhmien ennalta ilmoittamat kysymykset koskettelevat samaa aihepiiriä, käsittelemme ne kaikki tässä samalla kertaa. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

16.06 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että ulkoministerin päätöksellä Suomi otti selkeän askeleen tunnustamisen suuntaan allekirjoittamalla tämän päätösasiakirjan. Mutta nyt kysymys on siitä, että nyt on se hetki, jolloin historia meitä katsoo. Valitettavasti kyllä tämä venkoilu tämän ajankohdan kanssa hallituk-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

sen osalta on enemmän kuin hämmentävää katsottavaa. Presidentti kannattaa, on sanonut, että oikea aika on. Ulkoministeri kannattaa. RKP kannattaa. Kristillisdemokraatit ja perussuomalaiset vastustavat. Arvoisa pääministeri, kokoomuksen kantaa ei tunnu tietävän kuukaan.

Nyt maanantaina New Yorkissa ratkaistaan se, mille puolelle historian silmissä Suomi asettuu. [Perussuomalaisten ryhmästä: Höpö höpö!] Harvoin kansakunta on tämäntyyppisen tilaisuuden edessä, jossa meillä on mahdollisuus päättää, millä puolella me seisomme. Kaikki katseet kohdistuvat nyt teihin. Tämä on se hetki, jota tulevat sukupolvet tulevat myöhemmin arvioimaan.

Arvoisa pääministeri, kysyn teiltä: Mikä teidän oma kantanne on? Tiedättekö te itse, millaisen kannan te hallitukselta haluatte? Onko teillä mielipide, [Puhemies koputtaa] pitääkö Suomen olla mukana, kuten kohta lähes 160 jäsenvaltiota, ja tunnustaa [Puhemies koputtaa] Palestiina ensi viikolla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.07 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin täytyy sanoa, että noin 150 maata on jo ollut pitkään, osa vähemmän aikaa mutta kuitenkin tunnustanut Palestiinan valtion. Valitettavasti se tunnustaminen ei ole tuonut sinne rauhaa, eli turha antaa sitä kuvaa, että tämä tästä nyt ratkeaisi. Mutta se, mitä hallitus haluaa, on kahden valtion malli, se, että sekä Israelin että Palestiinan valtioiden tulevaisuus on turvallinen ja että se on molemmin puolin tunnustettu, ja me teemme tämän asian eteen töitä. Me teemme kahden valtion mallin perusteiden rakentamiseksi, edellytysten rakentamiseksi töitä. Meidän kantamme on myöskin ehdollinen sillä tavalla, että Palestiinassa pitää olla hallinto, ei terroristijärjestö, jonka kanssa ei tietenkään voida sopia. Se on aivan selvä. Panttivangit pitää vapauttaa, ja pitää olla yhteinen ymmärrys. Tämän eteen me tehdään töitä ja tämän puolesta tulemme myöskin toimimaan YK:ssa, ja tämä on selkeästi koko hallituksen kanta, että näin toimimme. [Antti Lindtmanin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

16.08 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Presidentti Stubb on tuoreessa teoksessaan ansiokkaasti arvioinut globaalia politiikan muutosta, ja Suomen ja Euroopan unionin maiden on tärkeää rakentaa toimivia kumppanuussuhteita etelän maihin ja sillä lailla tasapainottaa tätä nyt kovin kärjekkääksi koitunutta kansainvälisen geopolitiikan tilannetta. Suomi on myös hakemassa turvallisuusneuvoston jäsenyyttä ja siinä hakee juuri sitä roolia, joka on meille ollut tunnusomainen — viitataan historiassa vaikka Namibian tai Kosovon valtion muodostamiseen liittyviin tehtäviin, joissa Suomi on ollut proaktiivisesti hyvinkin näkyvästi mukana. Tähän nähden kysyisin lähinnä ulkoministeriltä, miten tämä vetkuttelu Palestiinan tunnustamisen osalta asettuu tähän kuvaan. Se valtion tunnustaminen on edellytys sille, että päästään rakentamaan sitä terroristeista vapaata, maltillista ja hyvää hallintoa Palestiinaan. [Sanna Antikainen: Ei pidä paikkaansa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

16.09 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana on vahva kansainvälinen oikeus ja sen kunnioitus, ja me toimimme kaikissa teoissamme sen mukaisesti. Nyt on niin, että valitettavasti on viitteitä siitä, että Israel on ylittänyt kansainvälisen oikeuden rajat sekä toisaalta sotatoimiltaan Gazassa mutta myös siirtokuntapolitiikallaan Länsirannalla, ja Suomi toimii näitä tekoja vastaan sekä kahdenvälisesti että kansainvälisillä foorumeilla EU:ssa ja YK:ssa. Nyt syy, minkä takia Palestiinan tunnustaminen on noussut agendalle, itse asiassa liittyy juuri siihen, että Palestiinan olemassaolon edellytykset heikkenevät päivä päivältä näiden toimien johdosta. On tärkeää, että Suomi arvioi oikeaa hetkeä, jolloin mekin tunnustamme Palestiinan valtion. [Vasemmalta: Milloin se on?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

16.10 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Gazan humanitäärinen tilanne on todella katastrofaalinen, hirvittävä, ja kaikkein kiireellisintä on etsiä siihen ratkaisuja — tulitaukoa, rauhanprosessia. Nyt pitäisi kansainvälisen yhteisön ja Suomen siinä olla mukana luomassa vahvaa painetta ratkaisun saamiseksi. Tarvitaan nähdäkseni kahdenlaisia toimia: yhtäältä Hamasin suuntaan, jotta saadaan panttivangit vapaaksi — Hamasin pitää suostua täyteen aseistariisuntaan, ja Hamas pitää saada irti Palestiinan hallinnosta — mutta myös Israelin suuntaan täytyy laittaa painetta, jotta tulitauko ja rauhanprosessi saadaan liikkeelle, ja tässä kyllä Euroopan unionin pitäisi olla yksi toimija. Esimerkiksi tämä EU:n ja Israelin välisen assosiaatiosopimuksen jäädyttäminen tai sen osien jäädyttäminen voisi olla yksi vaihtoehto, tai esimerkiksi henkilöpakotteet.

Onko hallitus valmis toimimaan aktiivisesti näissä asioissa, jotta saadaan rauhanprosessi liikkeelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.12 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Se on juurikin niin, että painostuksen pitää olla todella voimakasta sekä Hamasin että myös Israelin suuntaan. Israel on ylittänyt kansainvälisen oikeuden ja inhimillisyyden rajat niin räikeällä tavalla. Siksi on hyvää ja tervetullutta, että EU-komissio tuotti ehdotuksia myöskin Israeliin kohdistettaviin painostuskeinoihin. Hallitus tulee normaalijärjestyksessä ja pikaisella tahdilla käsittelemään nämä esitykset. Me suhtaudumme avoimesti tähän ajatukseen assosiaatiosopimuksen tarkastelusta. Mehän olemme jo aikaisemmin tukeneet väkivaltaisten siirtokuntien pakotteita mutta myöskin näiden ääriajattelua edustavien ministereiden boikotoimista. Eli tässä asiassa pitää löytyä tapoja, miten voidaan lisätä painetta, jotta aidosti päästään siihen tilanteeseen, että tulitauko voidaan saada aikaan. Ja mikä vielä lisäksi on aivan oleellista, on se, että me saadaan näille hädässä oleville ihmisille humanitääristä apua perille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

16.13 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Gazan tilanne on aivan katastrofaalinen, inhimillisesti kestämaton. Esimerkiksi YK on julistanut Ga-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

zan alueelle nälänhädän. Tämän kuun loppuun mennessä arvioidaan, että se nousee IPC:n luokituksen rankimmalle, heikoimmalle tasolle eli tasolle 5.

Euroopassa on liikkeellä iso aalto. Sitä indikoi mielestäni myös se, että komission puheenjohtaja von der Leyen viime viikolla esitteli muun muassa pääministerin juuri läpikäymiä keinoja. Herää kuitenkin kysymys siitä, että kun pelkästään tämä keskustelu Palestiinan tunnustamisesta on ollut kovin hankalaa Suomessa — on ollut vaikea ottaa selkoa siitä, mikä oikeastaan ulkopoliittisen johdon kanta on tähän kysymykseen — niin millä tavalla arvioitte, pääministeri Orpo, että teidän hallituksenne toimintakykyä voi pitää uskottavana tässä jatkotoimien kokonaisuudessa. Jos ja kun tunnustaminen oli hankalaa, niin tuleeko tästä kannanmuodostuksesta EU-neuvostossa [Puhemies koputtaa] suhteessa näihin muihin toimiin jotenkin selkeämpää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.14 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tunnustamisasia on erittäin suuri kysymys, ja sen ajankohta ja edellytykset ovat itsessään erittäin suuria kysymyksiä ja jakavat maailmalla ja jakavat Euroopassa. [Antti Lindtman: Ja Suomessa!] — Jakavat Suomessa, kyllä. — Ja myöskin hallituksen sisällä on erilaisia painotuksia. Tämä on varmaan hyvä sanoa ääneen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] se tuskin kenellekään epäselvää oli.

Mutta kuten sanoin, hallitus on toiminut myös Israeliin kohdistettavien painostuskeinojen suhteen aikaisemmin, ja nyt, kuten sanoin, on hyvä, että Euroopan unionin komissio, von der Leyen, on antanut nämä esitykset Euroopalle. Me tulemme käsittelemään nämä pikaisella aikataululla, enkä usko, että tässä on toimintakyvyssä tai päätöksentekokyvyssä ongelmia.

2.2. Suullinen kysymys Palestiinan tunnustamisesta (Sofia Virta vihr)

Suullinen kysymys SKT 119/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Virta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.15 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! Kansanmurha on tuhoamista. Se on vauvojen nälännyttämistä nälkään. Se on isovanhempien pommittamista hengiltä. Se on kokonaisen kansan tuhoamista, ja sitä Israel harjoittaa palestiinalaisten kohdalla. Siihen peilaten, näitä pääministerin vastauksia kuunnellessa, minua hävettää Suomen puolesta. Suomi todella, todella näyttää olevan nyt jäämässä historian väärälle puolelle, mistä täällä on kysytty mo-
neen otteeseen.

Meillä on presidentti osoittanut suomalaisen arvopohjan mukaista arvojohtajuutta tois-
tuvasti kertomalla olevansa valmis tunnustamaan Palestiinan, jos esityksen saa. [Jani Mäkelän välihuuto] Nyt näyttää siltä, arvon pääministeri, että te ette kykene hallitustanne joh-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

tamaan siihen tilanteeseen, jossa puolustettaisiin gazalaisia siviilejä, tunnustettaisiin Palestiinan valtio vielä, kun jotain tunnustettavaa on, vaan te lähetätte tämän maan presidentin tyhjin käsin YK:n yleiskokoukseen. On paikallaan kysyä: Jos tämä hallitus ei kykene toimimaan kansanmurhan pysäyttämiseksi, onko se toimintakykyinen? Onko se suomalaisen ja Suomen arvopohjan mukainen? [Hälinää oikealta]

Vihreät ovat systemaattisesti vaatineet toimia. Vielä kerran kysyn: pääministeri, [Puhemies koputtaa] onko todella niin, että Suomi ei tunnusta nyt Palestiinaa, että presidentti lähtee tyhjin käsin [Puhemies koputtaa] ja me jäämme historian väärälle puolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.16 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tiedän, kuinka paljon hallituksen piirissä ministerit — ulkoministeri, ulkomaankauppaministeri — ja kuinka paljon presidentti tekee töitä, kuinka paljon meidän virkamiehet, diplomaatit, monet kansanedustajat tekevät töitä sen eteen, että kansanmurha saadaan pysäytettyä [Eduskunnasta: Just näin!] — ja on tehty tähän asti — niin, edustaja, minusta on kohtuutonta väittää, että me katselemme kansanmurhaa vierestä. [Hälinää — Perussuomalaisten ryhmästä: Törkeätä! — Puhemies koputtaa] Jos tämä ratkeaisi tunnustamisella tai ehdollisella tunnustamisella, niin tämä karmea tilanne olisi varmasti ratkennut.

Me olemme päättäneet liittyä YK:n julistukseen kahden valtion mallin edistämisestä, joka tarkoittaa polun päässä Palestiinan tunnustamista, sen edellytysten vahvistamiseen. Minä toivon, että kun olette perehtynyt noin hyvin asioihin, niin antaisitte arvon myöskin sille, mitä Suomi, Suomen hallitus ja suomalaiset laajalla rintamalla tekevät saadakseen avun perille, saadakseen tulitauon aikaan ja saadakseen pysyvän rauhantilan Lähi-itään [Veronika Honkasalo: Konkreettisesti mitä?] ja Palestiinan valtion ja Israelin valtion, joiden molempien turvallisuus on taattu.

2.3. Suullinen kysymys Palestiinan tunnustamisesta (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 120/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.17 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Maailman ja Suomen on nyt korkea aika toimia. Meidän on todella tehtävä kaikkemme Israelin Gazassa toteuttaman kansanmurhan pysäyttämiseksi. Gazan tuhoamisen rinnalla Israel kiihdyttää kansainvälisten oikeuksien loukkauksia myös Länsirannalla. Tällä hetkellä vaikuttaakin siltä, että Israel on suurin este kahden valtion mallin toteutumiselle. Israelin hallituksen tavoitteena vaikuttaa olevan alueen etninen puhdistus. [Sanna Antikainen: Uskomatonta!] Nyt tarvitaan siis tekoja.

Arvoisa ulkoministeri Valtonen, minulla on tässä teille 35 000 suomalaisen allekirjoittama vetoomus Palestiinan valtion tunnustamisesta. Tunnustaminen on ensimmäinen as-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

kel, jonka voitte tehdä ensi viikolla YK-kokouksessa, ja luovutan tämän vetoomuksen teille kyselytunnin jälkeen. Lisäksi tulee lopettaa asekauppa Israelin kanssa, antaa Gazaan hätäapua, ottaa vastaan gazalaisia lapsipotilaita sekä ottaa käyttöön EU:ssa henkilö- ja talouspakotteita ja jäädyttää EU—Israel-assosiaatiosopimus. Arvoisa pääministeri, [Puhemies koputtaa] oletteko te valmis näihin konkreettisiin toimiin pelkkien puheiden lisäksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.19 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä olen nyt toistanut monta kertaa, on se, että me tuemme kahden valtion mallin ratkaisua ja me toimimme sen puolesta. Me ollaan liitytty YK:n päätöslauselmaan, ja me tehdään niitä toimia, joita muun muassa mainitsitte, jotta sitä humanitääristä tilannetta voidaan helpottaa. Esimerkiksi tämä viiden miljoonan päätös, joka tehtiin edellisviikolla hallituksen riuhassa, on merkittävä. Katsomme nyt parhaita tapoja suunnata sitä niin, että me saamme apua sitä kaikkein eniten tarvitseville, että me voidaan vahvistaa sairaalahoitoa sitä tarvitseville, että me voidaan helpottaa nälänhätää, joka Gazan alueella tällä hetkellä on. Me tul-laan toimimaan vastuullisesti. Eduskunta voi luottaa siihen, että Suomi toimii vastuullisesti rauhan saamiseksi, tappamisen lopettamiseksi ja kestävän rauhan saamiseksi Lähi-itään — Israeliin, Palestiinaan — panttivankien vapauttamiseksi ja kestävän tilanteen aikaansaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Gebhard, olkaa hyvä.

16.20 Elisa Gebhard sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri on tässä todennut, että YK-kokous ei ole takaraja Palestiinan tunnustamiselle, mutta joudun valitettavasti kysymään, mikä se takaraja sitten on. Kuinka monen siviilin, naisen, lapsen, toimittajan täytyy kuolla, ennen kuin Suomi on valmis tunnustamaan Palestiinan? [Mauri Peltokankaan välihuuto] Kuinka monen tahon täytyy varoittaa kansanmurhasta, ennen kuin Suomi toimii? Ja kuinka te, pääministeri, aiotte selvittää tämän hallituksen sisäisen panttivankitilanteen, [Hälinää — Puhemies koputtaa] jossa kaksi hallituspuoluetta määrittää, että Suomi ei voi mennä historian oikealle puolelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.20 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me loppuvuodesta päätimme tässä salissa, että Suomen kanta on kahden valtion mallin edistäminen [Veronika Honkasalo: Se on aina ollut!] ja niin, että se on molempien osapuolten hyväksymä ratkaisu. Sitä me kunnioitamme, sen eteen me teemme töitä, ja tässä matkalla me teemme kaikkemme sen eteen, että humanitääriseen kriisiin saadaan lääkettä, apua ja että edellytykset kahden valtion mallille syntyvät. Teemme todellakin kaikkemme, että ne edellytykset syntyvät. Se on eri asia kuin pelkkä tunnustaminen. Jos katsotaan tunnustaneita valtioita esimerkiksi Euroopassa, niin todella monet, tai muutamat, ovat sanoneet sen niin, että se on ehdollinen tunnustaminen, kun tämä, tämä ja tämä ehto täyttyy. Me ollaan käytännössä samassa tilanteessa. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Me tuemme kahden valtion mallia, joka johtaa kahteen valtioon eli tunnustamiseen, ja me teemme töitä sen eteen,

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

että edellytykset täyttyvät tällä matkalla eli ne ehdot toteutuvat, joita täällä on moneen kertaan selvitetty. [Krista Kiurun välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

16.22 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palestiina tulee tunnustaa, se on selvä, ja on todella häpeällistä, että Suomi ei näin toimi. Yhtä selvää on se, että pelkkä tunnustaminen ei tietenkään riitä. Te, pääministeri Orpo, olette sanonut tekevänne kaikkenne kansanmurhan pysäyttämiseksi ja kahden valtion mallin edellytysten luomiseksi, ja kuitenkin Suomi vasta arpoo, voimmeko me kannattaa EU:n ja Israelin assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä tai näitä laajempia pakotteita — saati, että toimisimme itse aloitteellisesti paineen luomiseksi Israelia kohtaan.

No, Israel tappaa systemaattisesti ja tietoisesti myös toimittajia. Puhutaan aivan historiallisista määristä ihmisiä, joiden tehtävä olisi raportoida konfliktista ja joille kuuluu erityinen suojeleminen konfliktin aikana. Myös kansainvälisten toimittajien pääsy Gazaan on Israelin toimesta estetty, sillä Israel ei halua välittää todenmukaista kuvaa Gazan tapahtumista ja sotatoimiensa vaikutuksista. [Sanna Antikaisen välihuuto]

Pääministeri Orpo, mitä Suomi tekee Israelin painostamiseksi, jotta vapaan lehdistön pääsy Gazaan voidaan turvata ja toimittajien tappaminen loppuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Annan vastauspuheenvuoron ulkoministeri Valtoselle. — Olkaa hyvä.

16.23 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole totta, että Suomi ei olisi ollut aloitteellinen toimissaan. Me ollaan itse asiassa yhdessä Hollannin kanssa tuossa keväällä nimenomaan vedottu komissioon, että tutkitaan assosiaatiosopimuksen ihmisoikeuspykälä ja se, että näinköhän Israel on sen piirissä nykyisillä toimillaan.

No, nyt saatiin kesällä komission arvio, että näin ei ole, jonka jälkeen komissio on sitten lähtenyt työstämään pakettia, jolla vielä vahvemmin kuin tähän asti pyritään vaikuttamaan siihen, että Israel lopettaa sotatoimensa ja palaa kansainvälisen oikeuden noudattamisen piiriin. Se ei tosiaan koske pelkästään Gazaa ja siellä katastrofaalista humanitaarista tilannetta, johon pitäisi saada tietysti ratkaisu saman tien, vaan se koskee myös Länsirantaa.

Tämän rinnalla me ollaan oltu mukana erilaisissa henkilöpakotteissa sekä väkivaltaisille siirtokuntalaisille että toki myös Hamasia vastaan ja tehdään kaikkemme sen eteen, että puolueeton tiedonvälitys alueelta toteutuisi.

2.4. Suullinen kysymys toimittajien pääsystä Gazaan (Eva Biaudet r)

Suullinen kysymys SKT 121/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Ledamot Biaudet, varsågod.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Keskustelu

16.24 **Eva Biaudet r:** Herr talman! Situationen i Gaza är verkligen katastrofal, och vi har alla ett ansvar för att stoppa folkmord. Attacken mot Gaza City är som en invasion mitt i vår huvudstad Helsingfors, med den skillnaden att där inte finns någonstans att fly. FN-organen ropar efter åtgärder från oss för att få in mat och mediciner. Utländska medier har inte tillträde och palestinska journalister som bevittnar och rapporterar är i skottgluggen och dödas, mördas.

Även Finland måste öka den internationella pressen på Netanyahus regering, både ekonomiskt och politiskt. Vi måste vara med i den stora koalition av länder som aktivt arbetar för tvåstatslösningen och nu erkänner Palestina. EU-kommissionens förslag om sanktioner och nedfrysning av handel är välkommet och har vårt stöd.

Aika ei ole ystävämme. Kansanmurhan pysäyttämiseksi tarvitaan myös lehdistön pääsy Gazaan ja lehdistönvapautta. Raportit Gazan tilanteesta kertovat suuresta kärsimyksestä, silti monet kieltävät näkemästä tätä asiaa. [Puhemies koputtaa] Kysyn ulkoministeriltä vielä: mitä hallituksena konkreettisesti voimme tehdä [Puhemies koputtaa] painostaaksemme Netanjahun hallitusta päästämään kansainväliset toimittajat Gazaan ja toteuttamaan lehdistönvapautta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.26 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! On tosiaan niin, että Suomi ei ole jäänyt toimeettomaksi. Me olemme itse asiassa Media Freedom Coalitionin varapuheenjohtajia yhdessä Saksan kanssa, ja olemme käynnistäneet erilaisia toimia, joilla saisimme toimittajia paikan päälle ja riittävästi tietoa siitä, mitä alueella tapahtuu. Itsekin törmään väitteisiin, että näinköhän nämä uhriluvut ovat tämän kokoisia ja ovatko nämä tosiaan siviilejä. No, kun puhutaan esimerkiksi 19 000 kuolleesta lapsesta, niin silloin tuskin ovat Hamas-taistelijat kyseessä. Eli kyllä merkittävästi on myös siviilejä kuollut, toki myös terroristeja, ja heihin tietysti Israel ensisijaisesti pyrkii kohdistamaan vaikuttamista.

Mutta voi myös olla niin, että tilanne Gazassa on huomattavan paljon heikompi kuin mitä me tiedämme. Ja se velvoittaa meitä toimimaan nyt. Sen vuoksi me Euroopan unionissa nyt tulevalle YK-viikolla teemme kaikkemme, että tähän välittömään tappamiseen saadaan loppu, ja samalla on pidettävä auki, kuten pääministeri on todennut, horisonttia poliittiselle ratkaisulle, kahden valtion mallille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyr, olkaa hyvä.

16.27 **Nasima Razmyr sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten täällä on todettu, meidän keskeiset kumppanimaat Ranska, Australia, Kanada, Belgia ja Iso-Britannia ovat valmiita tunnustamaan Palestiinan valtion. Eivät nämä maat ole valmiita tukemaan terrorismia vaan nimenomaan kahden valtion mallia, jossa Palestiinan tunnustaminen on keskeinen osa, ja kun tätä keskustelua kuuntelee, niin tässä tulee sellainen olo, että ehkä Suomen hallitus tuntee paremmin tämän tilanteen kuin esimerkiksi nämä meidän keskeiset kumppanimaat. [Juho Eerolan välihuuto]

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Uskon, pääministeri Orpo, että te tiedätte, miten tässä tilanteessa tulisi toimia, ja uskon, kun kuuntelen ulkoministeri Valtosta, että te tiedätte, miten tässä tilanteessa tulee toimia. Mutta miten voitte samaan aikaan todeta, että hallituksen toimintakyky on vahva tilanteessa, jossa puhutte ristiin nimenomaan teidän hallituskumppanien kanssa? Toivon todella, että Suomi seisoo historian oikealla puolella, ja se hetki, arvoisa pääministeri, on nyt. [Eduskunnasta: Kysymys!] — Ja kysymys on se, että milloin on oikea hetki. [Sanna Antikainen: Ei ainakaan nyt!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.28 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tämän hetken käsityksemme mukaan myöskään Tanska, Baltian maat, Saksa, Italia ja Japani eivät ole tässä vaiheessa tunnustamassa tai liikkumassa tunnustamisen suuntaan. Emme ole siis ainut verrokkimaiden joukossa, mutta joka tapauksessa Suomi tekee omat ratkaisunsa.

Ja milloin on oikea hetki: se on silloin, kun meillä edellytykset kahden valtion mallille ovat olemassa, ja sen eteen on vielä tehtävä töitä. Minusta se on arvokasta, että me teemme töitä niitten edellytysten luomiseksi joka päivä hartiavoimin ja koko hallituksen voimalla, jotta se päivä, että meillä oikeasti on kahden valtion ratkaisu ja rauha, toteutuisi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

16.29 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! YK:n alainen tutkintakomissio on jälleen uutena tahona todennut Israelin toteuttavan kansanmurhaa Gazassa. Israelin aluevaltaukset ja palestiinalaisasukkaiden entistä voimakkaampi ajaminen asuinmailtaan kiihtyvät myös Länsirannalla. Gazassa on nälänhätä, mutta myös Länsirannalla esimerkiksi vedensaantia on jo rajoitettu. Kuinka paljon surmattuja lapsia ja siviilejä Suomi sulattaa? Israelin selvä tavoite on romuttaa kahden valtion malli. Nyt on viimeinen hetki pyrkiä pysäyttämään Israelin toimet ja vahvasti osoittaa tukemme itsenäisen Palestiinan valtion synnylle ja toimia pakkosiirtojen ehkäisemiseksi. Suomella ja jokaisella maalla on kansainvälisen oikeuden velvoite ehkäistä kansanmurhan tapahtumista. Nyt kuulostaa siltä, että hallituksen linja on, että Suomi menee Israelin taakse Palestiinan tunnustamisessa. Se on surullisen absurdia. Kysynkin: pystyykö Suomen hallitus muodostamaan kannan, jonka pohjalta Suomi voi toimia YK:n yleiskokouksessa [Puhemies koputtaa] estääksemme omalta osaltamme kansanmurhan tapahtumisen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.31 **Ulkoministeri Elina Valtonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi nojaa paitsi kansainväliseen oikeuteen myös kansainvälisiin tuomioistuimiin sen tulkinassa. Nyt neuvovien lausuntojen mukaisesti on tilanne tosiaan se, että vaikka ei voida todentaa, että Israel harjoittaa kansanmurhaa, niin on viitteitä siitä, että se saattaa olla pyrkimyksenä. Arvio tulee myöhemmin, jolloin on meidän kaikkien velvollisuus estää se toiminta.

Mutta se, mitä täällä salissa nyt toistuu, että Suomi ikään kuin olisi toimeton tai poikkeaisi kansainvälisen verrokkiryhmämme linjasta, ei pidä alkuunkaan paikkaansa. Ensin-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

näkin me Suomena ja osana Euroopan unionia olemme suurimpia humanitaarisen avun rahoittajia ja toimittajia Gazaan. Tämän lisäksi me tuemme myös rahallisesti sitä rauhanomaista palestiinalaishallintoa, joka on se tulevaisuuden tekijä sitten, kun terroristit on saatu siivottua pois hallinnosta. Itse asiassa eilen keskustelin Palestiinan ulkoministerin kanssa tilanteesta ja kysyin, miten me voimme nyt parhaiten auttaa siihen akuuttiin tilanteeseen ja toisaalta [Puhemies koputtaa] tämän poliittisen polun avaamiseen.

2.5. Suullinen kysymys katastrofiavusta Gazan alueelle (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 122/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.32 **Harry Harkimo liik:** Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Niin kuin monta kertaa on todettu, Gazan täysin epäinhimillinen kriisi ja silmitön lasten ja naisten tappaminen pitää saada loppumaan. Hamasin on vapautettava panttivangit heti, ja Israelin pitää lopettaa sotatoimet. Gazan alueella on kuollut kymmeniätuhansia ihmisiä, joista iso osa on täysin sivullisia, lapsia ja naisia.

Sotilasiskujen lisäksi näiden täysin sivullisten lasten henkeä uhkaavat nälänhätä ja kul-kutaudit. Ei ole vettä eikä ole ruokaa, ei ole hygieniää, ja Gazan alueen sairaalajärjestelmä on romahtanut.

Pääministeri Orpo on monta kertaa sanonut, että teemme kaikkemme. Kysyisin valtiovarainministeri Purralta: Kuinka suurella rahamäärällä olemme avustaneet Gazaa, ja mitä teidän mielestänne voisimme tehdä vielä? Oletteko sitä mieltä, että voimme avustaa heitä vielä enemmän?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, olkaa hyvä.

16.33 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten ulkoministeri tuossa edellä totesi, me olemme hyvin huomattavia Palestiinan tukijoita myös taloudellisessa mielessä. Nyt viimeisessä budjettiriihessä me olemme tehneet viiden miljoonan lisäpanostukset nimenomaan katastrofiapuun, ja tätä rahaa tulemme käyttämään mahdollisimman tehokkaalla tavalla niin, että me voimme nimenomaan tätä humanitaarista kriisiä ja alueella olevia siviilejä auttaa.

2.6. Suullinen kysymys Hamasin riisumisesta aseista ja poliittisesta vallasta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 123/2025 vp

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Östman, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Peter Östman kd: Arvoisa puhemies! Se, mitä Gazassa tapahtuu, on suuri tragedia. Siis Gaza on tragedia, mutta samallahan tämä on Hamasin strategia. Gazan tragedia on Hamasin strategia, ja se näyttää toimivan.

Tunnustamiskeskustelun sijasta tärkeintä olisi keskittyä panttivankien vapauttamiseen, siviilien kärsimyksen lievittämiseen molemmiin puolin, humanitäärisen avun perille saamiseen Gazaan, terrorin ja sodan loppumiseen sekä Israelin ja palestiinalaisten pitkällisen ja traagisen konfliktin juurisyyhyn puuttumiseen.

EU ja suurin osa lännestä on selkeästi vaatinut, että Hamasia riisutaan sekä aseista että poliittisesta vallasta, ja uskon, että koko Suomen eduskunta on yhtä mieltä tässä asiassa. [Sanna Antikainen: Toivottavasti!] Hamas on syvälle juurtunut siviiliyhteiskuntaan Gazassa ja käyttää tunteita, kouluja ja sairaaloita, ja siviiliuhreja on vaikea välttää. Kysyn: mikä olisi sitten se tapa, millä kansainvälinen yhteisö voisi onnistua siinä, että Hamas luopuisi sekä aseista [Puhemies koputtaa] että poliittisesta vallasta? [Laura Huhtasaari: Paras puheenvuoro! — Eva Biaudet: Aika raaka!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ulkoministeri Valtonen, olkaa hyvä.

16.35 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustajalla oli hyvä puheenvuoro, ja on tärkeää nostaa myös sitä, että Hamas tosiaan edelleen karmottavalla tavalla pitää panttivankia hallussaan ja heidät on saatava vapaaksi välittömästi. Toistaiseksi panttivankia on kyetty vapauttamaan ainoastaan tulitauon oloissa, joten sen vuoksi olisi erittäin tärkeää — ja myös laajemmin ihmisten kärsimyksen vuoksi — että se tulitauko saataisiin aikaan mahdollisimman pian.

Nyt tässä New Yorkin julkilausumassa, johon Suomi liittyi, on useita kirjauksia, joissa pidetään huolta nimenomaan siitä, että se rauhanomainen tulevaisuus alueelle toteutuisi Palestiinan osalta ainoastaan siten, että on palestiinalaishallinto, joka sitoutuu Israelin turvallisuuteen ja toisaalta omien kansalaistensa turvallisuuteen ja siivoaisi kaikki ääriainekset pois hallinnosta. Ja se, mikä siinä oli huomionarvoista, oli se, että arabimaat sitoutuivat tähän. Tämä nähdään myös Palestiinassa erittäin vahvana puolena, eli nyt heitä ikään kuin turvattaisiin myös lähialueelta ja samalla myös [Puhemies koputtaa] Israelia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

16.36 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on aina nojanut kansainväliseen oikeuteen, monenkeskiseen järjestelmään ja ihmisoikeuksiin, ja siksi välillä meidän ehkä pitää kysyä, mitä meistä nyt puhutaan maailmalla, kun me käytäydymme hallituksen toimesta niin kuin me käytäydymme. Aika moni kollega kysyy kauempaa ja lähempää, että miksi Suomi on kaksoisstandardien maa. Me tuomitsemme yhtäältä muualla mutta emme toisaalla. Tämä näkyy meidän kansainvälisessä maineessa, ja kyllä

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

te, arvoisa hallitus, aika kovassa paikassa olette siellä YK:n yleiskokouksessa, koska Suomen pitkä linja on aina ollut kansainvälinen oikeus ja sen tunnustaminen.

Arvoisa pääministeri, Suomen hallituksen lisäksi te johdatte myös Suomen EU-politiikkaa. Ja jos joku tässä on ollut hampaaton, niin se on Euroopan unioni. Nimittäin sieltä työkalupakista löytyy paljon enemmän kuin mistä te nyt edes puhutte: kaupasta, pakotteista, yhteistyösopimuksista. Mitä te oikeasti aiotte tehdä EU-tasolla ja koska, jotta tämä saadaan päätökseen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.37 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin tähän Suomen rooliin, esimerkiksi YK-viikkoon. Suomi on erittäin arvostettu YK:n jäsen. Ja mitä tulee kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen, kansainvälisten esimerkiksi tuomioistuinten toimintaan, niin me tuemme niitä kaikkia. Siitä ei ole kenelläkään mitään epäselvyyttä. Sen lisäksi, kuten ulkoministeri totesi, me ollaan yksi suurimpia rahallisia tukijoita muun muassa Gazaan ja palestiinalaishallinnolle.

No sitten Euroopan unioniin: Kuten totesin, me saatiin EU:n komission puheenjohtajalta tervetullut esitys, ja me tulemme sen pikatahtia käsittelemään. Seuraava UAN eli ulkoministerikokous lienee 20. päivä jo, eli varmaan senkin tähden nopeassa tahdissa käsitellään tämä ja tuodaan se eduskunnalle E-kirjeenä. Assosiaatiosopimuksen käsittely ja sen kokonaisuus on erittäin merkittävä kysymys Euroopan ja Israelin välisissä suhteissa, ja kuten totesin ja kuten on tiedossa, niin tässä paketissa oli myöskin muita ulottuvuuksia. On tiedossa, kuten teilläkin, se, että Eurooppa on tässä asiassa ollut erittäin hajallaan, [Puhemies koputtaa] ja siksi valitettavasti yhteinen ääni Euroopassa ei ole ollut riittävän vahva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

16.38 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, jo kesäkuussa te sanoitte tämän eduskunnan edessä, että hallitus on tehnyt kaikkensa ja tulee tekemään kaikkensa Gazan kansanmurhan estämiseksi. No, nyt te olette toistanee täällä, että olette erittäin aktiivisia asiassa, mutta tosiasia on, että me kaikki tiedämme, ettei hallitus ole tehnyt kaikkeaan. Humanitäärinen apu nyt on se vähin, mitä te voitte tehdä, ja se, että olette mukana julkilausumissa ja vetoomuksissa. Mutta edelleen olemme tilanteessa, jossa Suomi toimimattomuudellaan pikemminkin myötävaikuttaa kansanmurhan toteutumiseen. [Jani Mäkelä: Oho!] Pääministeri Orpo, onko niin, että teille on tärkeämpää toteuttaa pienituloisia kurittavaa talouspolitiikkaa ja eriarvoisuutta syventävää politiikkaa kuin seistä historian oikealla puolella?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.40 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymyksenasettelu oli senkaltainen, että sanon vain, että ei ole — ei ole. Ja edelleenkin sanon, että eikö näillä nyt sitten olekaan merkitystä, esimerkiksi YK:n julkilausumalla. Eikö sillä teidän mielestänne ole merkitystä, että me liitymme siihen, missä on 150 maata? [Veronika Honkasalon välihuuto] Totta kai sillä on merkitys, ja se on täysin tämän salin hyväksymän linjan mukainen, jolla luodaan edellytyksiä kahden valtion mallille ja kestäväälle rauhalle ja

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

väkivaltaisuuksien loppumiselle. Kyllä me olemme siinä työssä mukana. Me emme ole katselleet sivusta emmekä katso kansanmurhaa, ja minusta on väärin antaa sellainen kuva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Viimeinen lisäkysymys tähän aiheeseen liittyen, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

16.41 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pienelle maalle avautuu harvoin mahdollisuus vaikuttaa ulkopoliitikassa, ja tässä hetkessä oleellista on myös se, että arabimaat ovat Saudi-Arabian johdolla liikkeellä ja sitoutumassa Israelin turvallisuuteen [Jani Mäkelän välihuuto] ja Hamasin riisumiseen terrorismista. Tätä terrorismin vastaista työtä, liikettä, myös Suomen pitää olla tukemassa tunnustamalla Palestiinan valtio. Se on sitä historian oikealla puolella olemista, mutta, pääministeri Orpo, te ette saa hallituksestanne ulos kantaa Palestiinan tunnustamiseksi, vaikka tasavallan presidentti Alexander Stubb sitä teiltä odottaa ensi viikolla alkavalle YK:n korkean tason viikolle. Tilanne on eriskummallinen myös Suomen ulkopoliitiikan johtamisen näkökulmasta. Yhteistoiminta valtioneuvoston ja tasavallan presidentin kanssa ei tässä toimi. Pääministeri Orpo, aiotteko te jäädä historiaan pääministerinä, joka ajaa Suomen ulkopoliitiikan johtamisen umpikujaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.42 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin presidentti sanoi, että hän on valmis tunnustamaan Palestiinan, jos hallitus sellaisen esityksen antaa. Hänellä on siihen täysi oikeus. Sen sijaan olemme todenneet, että me etenemme kohti kahden valtion mallia, teemme kaikkemme sen eteen, jotta edellytykset sille löytyvät, ja se tarkoittaa samaa, kun nämä edellytykset täyttyvät, kuin tunnustaminen. [Miapetra Kumpula-Nattrin välihuuto] Nyt me keskitymme tekemään näiden eteen töitä.

Mutta mitä sitten tulee näihin arabimaihin, niin arabimaathan nimenomaan olivat mukana tekemässä tätä julkilausumaa, [Vasemmalta: Niin oli!] johon me siis yhdyimme. Me olemme mukana siinä työssä. Me ollaan oltu kahdenkeskisissä yhteyksissä suoraan arabimaiden kanssa edistääksemme nimenomaan arabimaissa sitä, että se ilmapiiri suhteessa Israelin turvallisuuteen muuttuu, koska me tarvitaan arabimaiden tuki sille, että me päästään tässä eteenpäin. [Antti Lindtman: Siihen tarvitaan Suomen päätös, tunnustaminen!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys nuorten työllisyystilanteen korjaamisesta (Olga Oinas-Panuma kesk)

Suullinen kysymys SKT 124/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Keskustelu

16.43 Olga Oinas-Panuma kesk: Arvoisa herra puhemies! Keskusta haluaa suomalaisille töitä. Tällä hetkellä joka kahdeksas työikäinen on työttömänä, ja se on aivan liikaa. Kysymys kuuluukin hallitukselle: ymmärräteköhän te, kuinka vakava tämä tilanne oikeasti tällä hetkellä on? [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!]

Valmistuin kaksi vuotta sitten korkeakoulusta monen ystäväni tavoin, ja heistä nyt todella monet ovat työttömänä. Siellä on insinöörejä, siellä on opettajia, joilla ei vaan ole töitä. Nuorisotyöttömyys on liian korkealla tasolla. He olisivat potentiaalisia perheenperustajia, potentiaalisia talonrakentajia, mutta elämä ei etene, kun ei ole töitä. Tätä varten täytyy nyt tehdä toimia. Tämä tilanne pitää saada muutettua.

Työministeri, te olette puhunut tästä nuorten työllistämissetelistä. Se sinällään on ihan hyvä ja kannatettava, mutta täytyy muistaa, että meillä on useampi kymmenentuhatta nuorta työttömänä ja tällä setelillä työllistetään ehkä joitain tuhansia. Lisäksi te olette sanonut, että se kohdistetaan nimenomaan matalasti koulutetuille nuorille, joten se ei sinällään auta tätä ongelmaa.

Keskusta haluaisi laskea muun muassa yrittäjien maksuja työntekijöistä, minkä lisäksi me haluttaisiin, että työttömyysturvan suojaosa saataisiin takaisin, jotta työtä kannattaisi aina ottaa vastaan. [Puhemies: Ja kysymys!] Ministeri Marttinen, tartutteko näihin meidän esityksiin, ja mitä aiotte tehdä kasvavalle nuorisotyöttömyydelle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.44 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia paljon, herra puhemies! Kiitoksia edustaja Oinas-Panumalle jälleen kerran tärkeän kysymyksen esille nostamisesta. Kyllä me tiedämme, miten vaikea tämä tilanne on. Kierrän Suomea paljon eri paikkakunnilla, käyn keskustelua, vierailen työpaikoilla, tapaan paljon myös nuoria, ja kyllä se nuorten huoli ja hätä on tullut myös meille hyvin vahvasti esille. Sen takia tämä hallitus päätti juuri budjettiriihessä tehdä jälleen kerran uusia täsmätoimia nimenomaan nuorisotyöttömyyden katkaisemiseksi. Tässä nimenomaan työllistymisseteli, minkä myös te mainitsitte, on keskeinen keino: se kohdistuu paitsi siis heihin, joiden koulutustaso on hyvin matala, myös sellaisiin nuoriin, joilla on vähän työkokemusta. Näin ollen siis voidaan ajatella, että vaikka vastavalmistuneelle nuorelle, joka tästä erittäin vaikeasta tilanteesta johtuen ei ole päässyt kiinni siihen ensimmäiseenkin oman alan työpaikkaan, voidaan kyllä minun nähdäkseni myös myöntää tällainen seteli.

Hallitus tekee laajasti toimenpiteitä Suomen talouteen, työmarkkinauudistuksia, vivuttaa liikkeelle investointeja, keventää verotusta. Kaikki keinot tähtäävät siihen, että suomalaisilla yrityksillä vahvistuu näkymä työllistää tässä maassa, ja kun talous lähtee kasvuun ja liikkeelle, niin nuoret ovat heitä, jotka siitä ensimmäisinä hyötyvät.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tähän aiheeseen liittyvän lisäkysymyksen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lohi, olkaa hyvä.

16.46 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tilastot kertovat, että valtavasti kasvavassa työttömien joukossa on paljon nuoria, on yhä enemmän pitkäai-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

kaistyöttömiä, mutta uutena ryhmänä myös akateemisia työttömiä. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Tähän joukkoon kuuluu paljon myös niitä, jotka ovat tulleet Suomeen työn perässä ja ovat nyt tällä hetkellä työttömiä.

Erittäin paljon on herättänyt kyllä huomiota se, että monet hallituksen ministerit ovat sosiaalisessa mediassa ottaneet aika jyrkästikin kantaa siihen, että työttömyysturva ja sosiaaliturva pitäisi rajata vain Suomen kansalaisille. [Oikealta: Kyllä! Hyvä idea!] Tämä on iso kysymys, ja kun niin moni ministeri on niinkin voimakkaasti ottanut kantaa, väistämättä herää kysymys, onko tämä hallituksen linja tai onko hallituksella tähän kysymykseen linjaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Mikä on keskustan linja?] On tietenkin yhteiskunnallinen ongelma, jos meillä on Suomessa liian paljon niitä ihmisiä ja perheitä, jotka joutuvat turvautumaan viimesijaiseen sosiaaliturvaan, toimeentulotukeen. Nyt kysyn pääministeriltä: [Puhemies koputtaa] aikooko hallitus tehdä tälle ongelmalle jotain, ja mikä on hallituksen linja tähän [Puhemies koputtaa] kansalaisperusteiseen sosiaaliturvaan? [Jani Mäkelä: Mikä on keskustan linja?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

16.47 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvasta vastaava ministeri ei ole nyt paikalla, mutta voin toki vastata kysymykseen, josta on käyty keskustelua.

Siis Suomen perustuslaki takaa jokaiselle oikeuden perustoimeentuloturvaan sekä välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, eli Suomessa ei ketään voida jättää tyhjän päälle. Suomen perustuslaissa mainittuja kiellettyjä erotteluperusteita ovat esimerkiksi ihmisen alkuperä ja kieli, ja perustuslakihan pitää myös jatkossa. Mutta samaan aikaan meidän täytyy pystyä käymään keskustelua niistä asioista, jotka ovat nousseet esille: Mistä johtuu se, että Suomeen kotoudutaan ei-riittävällä tavalla? Mistä johtuu se, että toimeentulotukiasiakkaiden joukossa on esim. niin paljon maahanmuuttajataustaisia? Meidän pitää pystyä näistä asioista keskustelemaan, miettiä, miten me ratkotaan näitä haasteita, joita meidän yhteiskunnassa on. Mutta perustuslaki itsessään on selvä, ja tähän asiaan hallitusohjelmassa ei ole muita linjauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.48 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuorten työllistymisen kannalta aivan keskeinen työala on ehdottomasti pienet yritykset. Nuorella, jolla on vielä työkokemusta kovin vähän tai sitä ei ole kertynyt ollenkaan, paikallinen, pieni yritys on se kohde, jossa työllisyyttä voidaan parantaa. Ja kuten kaikki tiedämme, suomalaiset yrittäjät nimenomaan ovat todella suoraskäisiä sakkia, joka haluaa aidosti, että nuoria työllistetään. Tämähän näkyi muun muassa viime kesänä, kun nuorten työpaikkoja avattiin sellaisiin paikkoihin, että nuoret saivat harjoittelupaikkoja ja työkokemusta. Kysynkin työministeriltä, kun te äsken oivallisesti vastasitte edelliseen kysymykseen edustaja Oinas-Panumalle, miten aiotte tässä asiassa toimia, koska nämä paikalliset, pienet yritykset ovat juuri sitä porukkaa, jolla on aito tahto. He ovat ilmaisseet sen monella tavalla kotikunnassani Ilomantsissa ja myöskin koko Pohjois-Karjalassa. Siellä työllistettiin nuoria lyhyemmille jaksoille, mutta suunta oli oikea, ja tärkeää on saada nyt tämä hyvän kehittyminen alulle. [Puhemies koputtaa] Toivon, arvoisa pääministeri ja koko hallitus, että

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

lähdette tälle tielle, koska nuorille se ensimmäinen työpaikka on kultaakin kalliimpi, ja tässä me kaikki olemme asiantuntijoita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.50 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, herra puhemies! Ja kiitoksia edustaja Hoskoselle hienosta puheenvuorosta ja kysymyksestä. Olen teidän kanssanne tästä asiasta täysin samaa mieltä. Uskon kyllä, että tässä salissa me olemme hyvin samaa mieltä siitä, että nimenomaan nuorisotyöttömyyden torjuntaan ja sen pienentämiseen tehtävät toimenpiteet ovat ehkä niitä kaikkein vaikuttavimpia. Mitä useamman nuoren alkanut työttömyysjakso saadaan katkaistua, sitä suuremmat hyödyt siitä tulevat totta kai paitsi nuorelle itselleen myös suomalaiselle yhteiskunnalle, ja sen takia nyt esimerkiksi vaikka tämä työllistämisseteli otetaan käyttöön. Ensinnäkin lähdemme nyt valmistelussa siitä, että saamme tämän setelin niin helppokäyttöiseksi myös vaikka pienempien yritysten kannalta, että heidän kannattaa myös sen avulla työllistää nuoria töihin. Toisena asiana, hyvät kansanedustajat, haluan muistuttaa teitä siitä, että tämä hallitushan on uudistamassa suomalaisia työmarkkinoita hyvin laajasti — paikallinen sopiminen, yt-laki, henkilöperusteisen irtisanomisen helpottaminen nimenomaan helpottamaan suomalaisia pk-yrityksiä ja heidän kykyään myös työllistää lisää, madaltamaan [Puhemies koputtaa] työllistämisen kynnystä, ja tämä tulee myös auttamaan nuoria tulevaisuudessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

16.51 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on selvästi välillä vaikea ymmärtää, että kansantaloutta ja valtiontaloutta voi yhtä aikaa sopeuttaa ja samanaikaisesti reaalitaloutta vauhdittaa. Näin kuitenkin tapahtuu. Ongelma tietysti muille poliitikoille ja katsojille voi olla se, että vaikutukset näkyvät eriaikaisesti. Budjettiriihessä hallitus teki erittäin hyviä päätöksiä, joilla rakennetaan juuri tulevaisuutta ja kasvua.

1) Nuoret saavat työllisyyssetelin, josta äsken puhuttiin ja joka on tosi tärkeä asia, jotta ensimmäinen työpaikka löytyisi helpommin, sillä nuorison työttömyys on sekä henkilökohtaisesti heille että yhteiskunnallisesti valtava ongelma. 2) Yritysten verotusta kevennetään, jotta yritykset myös palkkaisivat ja kasvaisivat, kun se kerran nyt mahdollista olisi. 3) Tutkimukseen ja kehitykseen panostetaan, jotta Suomeen syntyy uusia yrityksiä ja innovaatioita. 4) Verotusta kevennetään kaikissa tuloluokissa.

Hyvät uutiset hukkuvat helposti surkutteluun, niin kuin tiedämme. Moniko salissa tietää esimerkiksi sen, että tähän kyselytuntiin mennessä on tehty vihreän siirtymän investointipäätöksiä 9,4 miljardin euron edestä? [Perussuomalaisten ryhmästä: Oho!] Se on aika paljon, ja lisää on tulossa. [Puhemies koputtaa] Itse asiassa siellä pipelineissa on 300 miljardia. [Puhemies: Ja kysymys!]

Arvoisa valtiovarainministeri Purra, miten kiteyttäisitte suomalaisille, [Puhemies koputtaa] että nämä yhteiset päätökset tulevat vahvistamaan taloutta, jotta ihmiset uskaltaisivat ostaa ensimmäisen asuntonsa tai suomalaisia tuotteita ja palveluita?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Nyt aika on runsaasti ylitetty. — Valtiovarainministeri Purra.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

16.52 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja käytännössä luetteli siinä huomattavan osan näistä budjettiriihen ja ylipääntänsä hallituksen linjan mukaisista työmarkkinoille, työllisyyteen, talouteen ja ostovoimaan kohdistuvista hyvistä päätöksistä. Tässä salissa monesti tämä meidän tunnelma näistä talousasioista puhuttaessa on hyvin, hyvin negatiivinen, [Arto Satonen: Kyllä!] ja kun katsotaan sitä julkista taloutta, niin on helppo ymmärtää, miksi. Mutta samaan aikaan meidän on nähtävä niitä hyviä asioita, joita tässä yhteiskunnassa on ja joita tämä hallitus nimenomaan näillä omilla toimillaan, aktiivisilla toimillaan, joihin me voimme vaikuttaa, on vauhdittanut — esimerkiksi näitä veronalennuksia, merkittävät t&k-panostukset, panostukset osaamiseen, liikenneyhteyksiin ja niin edelleen.

Samaan aikaan se ongelma siellä meidän työllisyydessä — työttömyys on hurjan korkea — nojaa erityisesti siihen, että meillä ei ole ollut kysyntää. Tämä on kysynnän puutteeseen liittyvää työttömyyttä. Ja samaan aikaan, kun siellä reaalitalouden puolella investoinnit ovat käynnistyneet, kysyntää rupeaa löytymään. Toivottavasti kotitalouksien luottamuskin tilanteeseen vahvistuu [Puhemies koputtaa] ja myös työllisyys alkaa kehittymään vahvempaan suuntaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

16.54 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nuoruden pitäisi todellakin olla aikaa, jolloin katsomme elämää eteenpäin ja ajattelemme, että kaikki ovet ovat meille avoinna. Se on aika unelmille, itsensä löytämiselle ja opiskelulle, tulevaisuuden rakentamiselle. Valitettavasti moni suomalainen nuori kokee tänä päivänä toisin. Tilastot kertovat meille ja myöskin meidän monen lähipiirissä me näemme sen karun todellisuuden tällä hetkellä: nuorten työttömyys on nousussa, ja yhä useampi valmistuva pelkää jäävänsä tyhjän päälle; ilman töitä, toimeentuloa ja selkeää suuntaa. Tämän epävarmuuden keskellä myös mielenterveyden haasteet ovat nousussa ja paineet kasaantuvat. Harjoittelupaikkoja on vaikea saada, opintotuki ei riitä, ja työelämään siirtyminen näyttää monelle uhkana enemmän kuin mahdollisuutena. Moni opiskelija saattaa jopa venyttää valmistumistaan sen pelossa, että edessä on työttömyys.

Kysyisin, arvoisa puhemies, asianomaisilta ministereiltä: miten nuorten mielenterveyttä aiotaan tukea [Puhemies koputtaa] ja tulevaisuudenuskoa vahvistaa tässä ajassa, jossa epävarmuus ja paineet [Puhemies koputtaa] ovat yhä suurempia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Poutala, olkaa hyvä.

16.55 Liikunta-, urheilu- ja nuorisoministeri Mika Poutala (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Kiitos erittäin tärkeästä kysymyksestä. — Valitettavasti nuorten tulevaisuususkko on viimeisten barometrien mukaan mennyt väärään suuntaan, ja tämä on pakko ottaa todella tärkeästi ja isosti huomioon. Meillähän ovat nuorten mielenterveyden haasteet ja ongelmat olleet jo pidempään esillä, ja tietenkin yksi hieno asia, mitä tämä hallitus on pystynyt tekemään, on terapiatakuu. Terapiatakuu ei tietenkään ratkaise kaikkea. Se on meidän pakko ymmärtää, mutta silti se on iso asia.

Yksi asia, mitä itse ajattelen, että mitä nuoret katsovat koko ajan, on, että ne ottavat mallia niistä, keitä näkyy mediassa, ja tähän minä haluaisin sanoa, että meillä on myös aika iso

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

vastuu itsellämme siitä, miten me käyttäydymme, miten me puhumme täällä näin, miten me näemme tulevaisuuden. En väitä, etteikö oppositio saa kertoa niitä ongelmia ja haasteita, se ei ole minun ajatukseni, mutta se, miten me puhumme ja kohtelemme toisia, niin minä sanon, että on aika tärkeä asia, että nuoret näkevät, että ne poliitikot siellä tekevät oikeasti arvokasta työtä.

Itse pyrin kohtaamaan mahdollisimman paljon nuoria oman ministerikauden aikana, ja minun tarkoitukseni on nimenomaan luoda heille uskoa ja tulevaisuudenuskoa siihen, että päättäjät ovat kiinnostuneita heidän asioistaan ja että heidät otetaan tosissaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys maahanmuuttajien sosiaaliturvasta (Joakim Vigelius ps)

Suullinen kysymys SKT 125/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Vigelius, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.57 Joakim Vigelius ps: Arvoisa puhemies! Kannamme perussuomalaisissa huolta siitä, että nykyinen liiaksi sosiaaliturvaan nojaava maahanmuutto ei sovi yhteen laajan suomalaisen sosiaaliturvan kanssa. Se on yhtälönä kestämaton. Maahanmuutto ei korjaa Suomen heikkenevää huoltosuhdetta, jos tänne tulo ja täälläolo eivät perustu työlle vaan tuille.

Hiljattain on uutisoitu pysäyttävistä luvuista. Esimerkiksi koko maan toimeentulotuista jo 30 prosenttia kohdentuu vieraskielisille, suurimmissa kaupungeissa jopa puolet. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Toimeentulotukena, työmarkkinatukena, asumistukena ja monina eri etuuksina ainakin yli kaksi miljardia euroa vuodessa vieraskielisille. Maahanmuuton tulisi olla Suomelle hyödyksi, ei haitaksi. Siksi perussuomalaisissa tahdomme rajata suomalaisen sosiaaliturvan suomalaisille, siis asumisen sijaan kansalaisuuteen perustuvan sosiaaliturvan. [Veronika Honkasalo: Hieno hallitus meillä! — Hälinää — Puhemies koputtaa]

Arvoisa työministeri, mitä toimia hallitus tekee, jotta Suomeen tulo ja tulijoiden täälläolo perustuisivat työlle eikä tuille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Työministeri Marttinen, olkaa hyvä.

16.58 Työministeri Matias Marttinen (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustajalle kysymyksestä. Ensinnäkin haluan todeta teille, hyvät kansanedustajat, että taloustilanteen vuoksi on selvää, että myös vieraskielisten työntekijöiden osalta heidän työttömyytensä on lisääntynyt. Se on aivan päivänselvä asia. Me tarvitsemme yhtä lailla myös työperäistä maahanmuuttoa. Kierrän paljon ympäri Suomea, vierailen työpaikoilla, ja on tosiaan näin, että aika moni työtehtävä eri puolella Suomea jäisi tekemättä, jos taas vastaavasti meillä ei olisi myöskin vahvaa työperäistä maahanmuuttoa.

Samaan aikaan on selvää myös se, että niihin ongelmiin täytyy puuttua määrätietoisesti ja pohjata nimenomaan maahanmuuttopolitiikka siihen, kuten tällä hetkellä meillä onkin,

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

että aivan selkeä valtaosa meidän maahanmuutosta perustuu joko työperäiseen tai opiskeluperäiseen maahanmuuttoon. Tämä vaatii panostuksia myös kielikoulutukseen, kotoutuskoulutukseen, työllisyysalueiden panostuksia ja ohjausta siihen, että nämä henkilöt pääsevät sitten töihin. Meillä on tullut voimaan myös lainsäädäntö, jolla sitten niissä tapauksissa, että työperusteisella oleskeluluvalla Suomessa olevan henkilön työttömyys pitkittyy, se on myös peruste tämän oleskeluluvan peruuttamiseen.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys Itä-Suomen elinvoiman ja puolustuskyvyn vahvistamisesta (Timo Vornanen tv)

Suullinen kysymys SKT 126/2025 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Jussi Halla-aho: Seuraava kysymys. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.59 Timo Vornanen tv: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Menen Itä-Suomen asioihin. Itä-Suomen maakunnat, varsinkin Pohjois-Karjala, ovat kärsineet Venäjän tilanteesta ja muun muassa Suomen itärajan sulkemisesta. Itä-Suomen ja Pohjois-Karjalan elinvoima tarvitsee nyt voimakasta tukea. Kansallisen turvallisuuden ja puolustuksen sekä elinkeinoelämän näkökulmasta katsottuna investoinnit Itä-Suomen elinvoimaan ovat nyt tarpeellisempia kuin koskaan aikaisemmin. Parhaillaan Euroopan unionissa käydään pohdintaa erityistoimista Venäjän naapurialueiden tukemiseksi.

Arvoisa pääministeri, miten Suomi aikoo nyt toimia Euroopan unionissa varmistaakseen edunvalvonnalla sen, että EU:n yhteisiä varoja ohjataan Itä-Suomen puolustuskyvyn ja elinvoimaisuuden vahvistamiseen, ja milloin näitä rahavaroja voidaan mahdollisesti tuottaa Itä-Suomeen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, olkaa hyvä.

17.00 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tärkeästä kysymyksestä. Komission puheenjohtaja von der Leyen vieraili Suomessa pari viikkoa sitten, ja sen jälkeen me ollaan kuultu hänen State of Union -puheensa, ja se oli kyllä mieluisaa kuultavaa suomalaisille. Sekä hän että komissio ymmärtävät erittäin hyvin Suomen erityisaseman aggressiivisen Venäjän naapurissa, suljetun itärajan, hybrdivaikuttamisen, rajalla olleet tapahtumat, ja he seisovat meidän takana ja tukena tässä.

Tulevassa EU-budjettiesityksessä on 1,6 miljardia euroa Suomelle itärajan turvallisuuden vahvistamiseen, ja itse tulkitseen sitä niin, että sitä voidaan käyttää myöskin järkeviin kohteisiin elinvoiman vahvistamiseen, koska elinvoimainen Itä-Suomi on myöskin turvallisuuskysymys ja rajaturvallisuuskysymys.

Sen lisäksi me ollaan aktiivisesti mukana, kun mietitään tätä niin sanottua drone-muuria ja erilaisia keinoja, millä itäisen rajamme ja Euroopan itäisen rajan turvallisuutta vahvistetaan, ja monia muita asioita hoidamme samaan aikaan Itä-Suomen hyväksi.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 77/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Essayah, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.02 **Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Todellakin tänään käsiteltävänä on hallituksen esitys laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista sekä siihen liittyvistä laeista. Tämä varsinainen metsäkatoasetushan hyväksyttiin edellisen hallituksen toimesta viime kaudella. Tässä esityksessä siis ehdotetaan säädettäväksi uusi laki EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista, ja samoin ehdotetaan myöskin muutettavaksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia ja myös rikoslakia. Tällä uudella lailla täydennettäisiin EU:n metsäkatoasetuksen sääntelyä ja samalla kumottaisiin puutavaran ja puutuotteiden markkinoille saattamisesta annettu laki.

EU:n metsäkatoasetuksella oli sinällensä tärkeitä päämääriä, kuten esimerkiksi se, että pyrittiin minimoimaan EU:n osuutta maailmanlaajuisesta metsäkadosta ja metsien tilan heikentymisestä, ja lisäksi tavoitteena on ollut kasvihuonekaasupäästöjen ja biologisen monimuotoisuuden vähenemisen estäminen. Mutta tästä on pakko todeta, että asetus ei kyllä sitten lopputulemaltaan ole millään tavalla onnistunut, kun esimerkiksi Suomessa jouduimme pohtimaan sitä, voiko maailman metsäisimmässä maassa rakentaa navettaa, jos joutuu muutaman puun sen alta kaatamaan. Tiedämme, että sinällensä kunnianhimoinen ja päämääriltään varmaankin oikea asetus on kääntynyt tässä säädösviidakossa EU:n puolel-
la sellaiseksi, joka tällä hetkellä aiheuttaa paljon byrokratiaa ja myöskin haasteita monissa maissa. No, joka tapauksessa tämän mukaisesti toimimme, eli nyt annamme tämän kansallisen lainsäädännön, joka liittyy nimenomaan tähän toimeenpanemiseen.

Tässä metsäkatoasetuksessa säädetään siis toimijoita ja kauppaa käyviä koskevista velvoitteista, joiden noudattaminen on edellytyksenä asetuksessa määriteltyjen tuotteitten markkinoille saattamiselle, asettamiselle saataville markkinoille ja viennille. Asetus koskee seitsemää hyödykettä: soijaa, öljypalmua, kahvia, kaakaota, kumia, nautakarjaa ja puuta sekä näitä sisältäviä tai näistä valmistettuja tuotteita. Asetus on sellaisenaan Suomessa sovellettavaa oikeutta. Tämä ehdotettu kansallinen laki ei siis näin ollen muodosta mitään itsenäistä ja kattavaa sääntelykokonaisuutta, vaan sitä sovellettaisiin rinnakkain tämän ase-
tuksen kanssa.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Ehdotetussa laissa säädettäisiin toimivaltaisesta viranomaisesta ja sen tehtävistä sekä hallinnollisista seuraamuksista. Toimivaltaisena viranomaisena Suomessa toimii Ruokavirasto. Laissa säädettäisiin tarkastuksista ja niiden suorittamisesta sekä toimivaltaisen viranomaisen tiedonsaantioikeudesta ja viranomaisten välisestä tietojenvaihdosta. Samoin säädettäisiin perustelluista huolenaiheista.

Seuraamusten osalta laissa säädettäisiin väliaikaisesta keskeyttämisestä ja korjaavista toimenpiteistä. Hallinnollisina sanktioina tulisivat käyttöön rikkomusmaksu sekä hallinnollinen seuraamusmaksu. Jos hallinnollinen seuraamusmaksu muodostuisi yli 100 000 euron suuruiseksi, maksun määräisi Ruokavirastossa seuraamuskollegio. Ja voin kyllä vakuuttaa, että kaikki mahdollinen kansallinen liikkumavara tässä on käytetty, jotta nämä erilaiset hallinnolliset seuraamukset pysyisivät edes jossakin määrin kohtuullisina. Eli lähtökohtana tässä esityksessä on se, että kansallisella lailla ei säädettäisi metsäkatoasetuksen vähimmäistason ylittävää sääntelyä, ei siis minkäänlaisia Suomi-lisiä. Esimerkiksi hallinnollisen seuraamusmaksun osalta EU:n metsäkatoasetuksessa säädetään, että maksun enimmäismäärän on oltava vähintään neljä prosenttia kyseisen tahon unionin laajuisesta liikevaihdosta. Todellakin tässä laissa säädetään, että se on nimenomaisesti ja vain ja ainoastaan tuo maksimi, mikä tuolta EU:n puolelta tulee, ei yhtään enempää. Lisäksi sakon täytäntöönpanosta annettua lakia muutettaisiin rikkomusmaksua ja hallinnollista seuraamusmaksua koskevien ehdotusten vuoksi. Rikoslain säännöstä puutavararikoksesta muutettaisiin ja siirtymäajan jälkeen se kumottaisiin.

Tuo metsäkatoasetus tuli voimaan siis 29.6.2023, ja se oli siis päätetty edellisen hallituksen aikana, ja meneillään on nyt sitten siirtymäaika ennen asetuksen soveltamisen alkamista. EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen oli keskeisten velvoitteitten osalta tarkoitus alkaa jo vuoden 2024 lopussa. Monissa EU-maissa herättiin siihen, että sääntelyä on todella vaikea pistää nopealla aikataululla täytäntöön, ja niinpä sitten niin Euroopan parlamentissa kuin myöskin neuvostossa käytyjen keskustelujen päätteeksi tätä metsäkatoasetusta muutettiin ja sen soveltamista lykättiin keskeisten velvoitteitten osalta 12 kuukautta. Lykkääntymisen myötä EU:n metsäkatoasetusta sovelletaan näin ollen keskeisten velvoitteitten osalta nyt 30.12.2025 alkaen.

Komissio on luokitellut Suomen matalan riskin maaksi. Käytännössä tämä siis tarkoittaa sitä, että kotimaassa tuotettujen puu- ja nautahyödykkeitten ja niistä valmistettujen tuotteitten osalta toimijoiden velvoitteet riskinarvioinnin ja riskinvähentämistoimenpiteitten osalta kevenevät, jos tuotantoketjussa ei havaita asetuksenvastaisuuden riskiä tai se on hyvin vähäinen. Tämän EU:n metsäkatoasetuksen kansallista täytäntöönpanoa on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriön asettamassa työryhmässä. Tuo työryhmä julkaisi kesällä 24.6. mietintönsä, joka sisälsi luonnoksen hallituksen esitykseksi, ja kansallisen valmistelun aikana on järjestetty useita sidosryhmätilaisuuksia. Lisäksi Ruokavirasto on toteuttanut neuvontaa ja viestintää metsäkatoasetuksen toimeenpanon tueksi.

Nämä ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan siis voimaan EU:n metsäkatoasetuksen soveltamisen mukaisesti. Ainakin näillä näkymin tuo 30.12.2025 näyttää olevan se päivämäärä. Toki tässä on todettava, että tälläkin hetkellä EU:ssa käydään aika lailla keskustelua siitä, onko vielä kenties mahdollista, että tälle esimerkiksi haettaisiin jotakin lykkäystä, tai tuleeko tähän mahdollisesti jonkunlaisia helpotuksia muun muassa näitten yksinkertaistamispakettien eli niin sanottujen omnibuspakettien myötä, mutta tietenkään tämäntyyppisten välipuheitten varaan emme voi jäädä lainsäädännössä, vaan tällä hetkellä tätä lainsäädäntöä viedään eteenpäin sillä ajatuksella, että se on voimassa 30.12.2025. Jos jotakin

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

muuta ilmenee, niin silloin tietenkin on mahdollisuus toimia. Kuitenkin sitten tuon sakon täytäntöönpanosta annettua lakia koskeva muutos tulisi voimaan 1.1.2026, ja rikoslain puutavararikosta koskevan säännöksen kumoaminen 1.1.2029. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.09 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos paljon taitavaksi tunnetulle maa- ja metsätalousministeri Essayahille tästä tämän lainsäädäntökonaisuuden esittelystä. Yksi asia mielestäni kaippaa kuitenkin pientä täsmentämistä vielä ennen kuin käydään varsinaiseen lähete keskusteluun puhemiesneuvoston ehdotuksen pohjalta.

On juuri niin kuin ministeri totesi, että me suomalaiset saamme olla iloisia ja ylpeitä siitä, että olemme Euroopan metsäisin maa, yksi maailman metsäisimmistä maista, ja aina kun meillä investoidaan uutta, aina kun meillä rakennetaan, kehitetään, niin se tapahtuu käytännössä hyvin usein niin, että pitää mennä metsään ja silloin myös puita kaatuu, mutta metsäkatoa ei aiheudu. Suomen metsiä hoidetaan hyvin, ja metsämme kasvavat kaiken aikaa enemmän kuin puustoa poistuu.

Tässä tämän lainsäädäntöprosessin EU-käsittelyn aikana oli todella vaihteita, joissa jouduimme pelkäämään, että esimerkiksi navetan rakentaminen niin, että metsää, käytännössä siis puita, olisi kaadettu navetan tieltä, olisi johtanut siihen, että tämä ei olekaan enää kestävä. Mutta nythän tulkinnat ovat aivan selvät, ja mielestäni, jos puhemies sallii, ministeri voisi tämän nykyisen tulkinnan tuoda tähän [Puhemies koputtaa] aivan selvästi esiin, että tämä ei vaaranna meidän maitotiloja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pyysikö edustaja Kalmari vastauspuheenvuoroa? Jos kyllä, niin olkaa hyvä.

17.11 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kysyn: ovatko kaikki muut EU-maat laittaneet tämän asetuksen toimeen? Jos ja kun on todennäköistä, että omnibusin myötä tähän tulee lievennyksiä, niin kaikki ne investoinnit, jotka te pakotatte esimerkiksi pienet sahat tekemään, ovat olleet turhia, kaikki se byrokratia, mitä meille tulee, ja se kilpailukyvyyn menetys on ollut turhaa. Meillä on edelleenkin vaikkapa EU-säännös siansaparoitten katkaisusta, että sitä ei saisi tehdä, ja on vain muutama maa, Suomi ja muutama muu, jotka ovat vieneet tämän käytäntöön, ja loput Euroopan maat odottelevat, että jospa jossain vaiheessa. Miksi meidän täytyy ikävien asioiden kanssa olla aina etunenässä toteuttamassa niitä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Vastauspuheenvuoro, edustaja Strandman, olkaa hyvä.

17.12 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitettu ministeri! Kiitän ministeri Essayahia tästä esityksestä, mutta Suomi elää metsästä. Suomalainen metsätalous ei aiheuta metsäkatoa. Tämän vuoksi on keskeistä puolustaa kansallista päätösvaltaa ja varmistaa, että EU:n sääntely ei heikennä suomalaisen maa- ja metsätou-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

den toimintaedellytyksiä. Samalla tulee varmistaa kotimaisen ruokahuollon toimivuus ja huoltovarmuus.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee tehokkaan ja kestävänsä metsätalouden, joka hyödyttää kaikkia kansalaisia ilman liiallista byrokratiaa, ja tähän toivon nyt meidän ottavan kantaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Sitten siirrymme listalle. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

17.13 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille esittelystä. Olemme nyt eduskuntakauteni tärkeimmän asian äärellä. Kysymyksessä on EU:n metsäkatoasetuksen kansallinen toimeenpano. Koko tämä prosessi on Suomen kannalta täysin ideologinen. Voin perustella. Suora lainaus hallituksen esityksestä: ”Komission ehdotus metsäkatoasetukseksi oli keskeinen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita, ja samalla sen tarkoituksena oli tukea ilmastonmuutoksen torjuntaa ja monimuotoisuuden säilymistä.”

Toiseksi tähän metsäkatoasetukseen kuuluu maidon- ja lihan tuotannon lisäksi Suomessa vain ikimetsien hakkuu — täällä kun ei ole soijaa, kumia, kaakaota, öljypalmuja. Kolmanneksi vain nautakarjan osalta puun kaataminen metsästä on vahingollista. Saamme kaataa vaikka kaikki Suomen metsät rakentamisen, teollisuuden, aurinkopaneelientien, tuulivoimaloiden ja tiestöjen alta, siihen tämä asetus ei puutu, mutta tämän asetuksen käsittelyn eri vaiheiden jälkeen laidunten teko navetan läheisyyteen on kuitenkin kielletty.

Arvoisa puhemies! Reilu kaksi vuotta sitten kokoonnuimme täällä eduskunnassa ensimmäistä kertaa tämän metsäkatoasetuksen tiimoilta. Puolenkymmentä ministeriön virkamiestä tuli kertomaan tästä asetuksesta ja sen toimeenpanosta. Silloin esitys oli hurja. Kaikki navettahankkeet, jotka on rakennettu, tullaan kolme vuotta takautuvasti tutkimaan, onko niissä syntynyt metsäkatoa. Yhtään navettahanketta ei rakenneta jatkossa metsäpohjalle eikä tueta investointeja. Kysyin esityksen päätteeksi johtavalta virkamieheltä: ”Mitä ajattelet siitä, että nämä noin sata isoa, mittavaa rakennushanketta voidaan siis alasajaa tuotannon osalta ja riitauttaa? Syyllisiksi voidaan todeta avin virkamiehet, jotka ovat myöntäneet virheellisesti ympäristöluvan metsäpohjalle, toiseksi elyn virkamiehet, jotka ovat myöntäneet investointituet väärään kohteeseen, kolmanneksi kuntien rakennuslupaviranomaiset, jotka ovat myöntäneet myös rakennusluvan kohteeseen, johon ei olisi saanut rakentaa. Neljänneksi, mitä ajattelee se tuottaja, joka on tehnyt viranomaisten päätöksien mukaan kaikki oikein, ja nyt hän onkin tehnyt kaikki väärin?” Arvatkaapa, mikä oli vastaus. ”Se on valitettavaa.” Minä vastasin: ”Ei se ole valitettavaa. Se on käsittämätöntä, järjetöntä, älytöntä, että yleensä tällaisia esityksiä tuodaan ja vielä vihreän siirtymän nimissä.” Muutaman viikon päästä tuli vastaus: ”Maa- ja metsätalousministeriö ja ely-keskukset ovat tutkineet, että takautuvissa navettahankkeissa ei ole syntynyt metsäkatoa.” Hyvä niin, terve järki voitti.

Arvoisa puhemies! Nyt olemme siirtymävaiheen jälkeen tässä tilanteessa, jossa asetus on tulossa voimaan tämän vuoden lopussa. Asetuksen tavoite on sinänsä hyvä, torjua metsien hävittämistä maailmalla, ennen kaikkea Etelä-Amerikassa ja Afrikassa. Mutta kun asetuksessa todetaan näin: ”Suomessa maidon- ja lihan tuotanto ei aiheuta luontokatoa.” Meillä metsää raivataan maatalouteen vain noin kaksi tuhatta hehtaaria vuodessa, tarkalleen puoli prosenttia kokonaispeltoalasta. Raivaus vähenee myös CAP-ehdollistamisen

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

kautta, mikä tarkoittaa, että uudella pellolla voi kasvattaa vain nurmea. Suhteessa koko maamme metsien määrä on häviävän pieni. Ei ole oikein, jos suomalainen tuottaja, joka tuottaa maailman puhtainta ruokaa, joutuu tämän asetuksen uhriksi. Lisäksi me ostimme ruokaa seitsemällä miljardilla ja viemme kahdella. Tämä epäsuhta pahenee koko ajan, ja tämä asetus tulee vain pahentamaan tilannetta, koska maatalouden rahavirroista kolmasosa tulee puhtaasti nautakarjataloudesta. Kestääkö meidän valtiontalous tällaista päätöstä?

Suurin metsäkadon aiheuttaja Suomessa on rakentaminen. Silti kukaan ei kyseenalaista, onko tarpeellista kaavoittaa tontteja umpimetsään. Jos metsän säilyttäminen olisi todella tärkeää, silloin kaupungeissa rakennettaisiin ylöspäin. Tässä se ideologia korostuu.

Entäs uusiutuvan energian hankkeet? Kukaan ei puhu metsäkadosta, vaikka tuulivoiman, aurinkopaneelientien, datakeskusten alta kaadetaan tuhansia hehtaareja vuodessa metsää. Mutta tämä asetus johtaa Suomen nautakarjatalouden, joka muuten parhaiten sopii pohjoisiin olosuhteisiin, alasajoon. Nautatiloja on enää 6 600, kun vielä 2000-luvun alussa niitä oli 30 000 kappaletta. Määrä vähenee tämänkin asetuksen myötä. Suora lainaus tästä tekstistä: ”Metsäkatoasetuksella on vaikutuksia tilan jatkamisen edellytyksiin. Samoin tuotantorakentamisessa metsäkatoasetuksella on jo ollut huomattavia vaikutuksia investointeihin, kun hankkeita on lykätty tulkintaepäselvyyksien vuoksi.” Kaiken kukkuraksi sanktiot ovat kovat. Neljän prosentin seuraamusmaksu liikevaihdosta suurille yrityksille nousee kymmeneen miljooniin euroihin, vaikka Suomen metsäkatoriski on esityksen mukaan vähäinen. Maatilasanktiot voivat nousta jopa lähes 200 000 euroon, jos erehtyy vaikka tekemään yli puoli hehtaaria uutta laidunta. Nyt ollaan kajoamassa perustavalla tavalla maatalousyrittäjän elinkeinovapauteen ja omaisuuden suojaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

17.19 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Metsien merkitys on Suomelle suurempi kuin millekään toiselle Euroopan unionin jäsenvaltiolle, sillä pinta-alastamme 75 prosenttia on metsää.

Metsäkato tarkoittaa metsien tuhoamista niin, että tilalle ei kasva uutta metsää vaan alue käytetään muihin tarkoituksiin, kuten pelloiksi ja rakentamiseen. Metsäkatoa aiheuttavat metsäpalot, ihmisen toiminta, sään ääri-ilmiöt.

Tässä metsäkatoasetuksessa kyseessä on uusi kansallinen laki Euroopan unionin metsäkatoasetuksen toimeenpanoon. Globaalissa mittakaavassa on erittäin tärkeää suojella metsiä. Erityisen tärkeää on suojella trooppisia sademetsiä, joita valitettavasti hakataan jatkuvasti Etelä-Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa. Mitä tulee Euroopan unionin jäsenvaltioihin, niin helppohan länsi- ja keskieurooppalaisten maiden on huudella esimerkiksi suomalaisten metsien suojelutarpeesta, kun ovat pitkälti omat metsänsä jo ajat sitten hakanneet.

Suomessa hoidetaan ja osataan hoitaa metsiä hyvin. Siksi kysynkin ministeriltä: ovatko tämä byrokratia ja velvoitteet nyt ihan oikeassa suhteessa Suomeen tässä metsäkatoasetuksessa?

Tämä asetus tuo mukanaan runsaasti velvoitteita. Yrityksille se aiheuttaa arviolta yli 200 miljoonan euron investoinnit ja 60—70 miljoonan euron velvoitteet vuodessa ylläpitokustannuksiin. Suurimpien yritysten osalta riskinä ovat lisäksi jopa kymmenien miljoonien euron sakot.

Suomalainen metsätalous ei aiheuta juurikaan metsäkatoa, mutta yrityksille kasataan raskas hallinnollinen taakka. Asetus tuo mukanaan paljon byrokratiaa, vaikka Suomi on al-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

haisen metsäkatoriskin maa. Tämä asetus nostaa byrokratiaa ja lisää kustannustarpeita koko maa- ja metsätaloussektorilla. Erityisesti tämä koskee kotieläin- ja rehusektoria. On olemassa riski, että siirtymä häiritsee tuontipanosten saatavuutta. Tämä olisi uhka ruokaturvalle. Pitkällä aikavälillä lisääntyy myös paine lisätä EU:n valkuaisomavaraisuutta. Asetuksen myötä pellonraivaus naudanlihatuotantoon vaikeutuu. Soijariippuvuus on kriittinen asia, koska jos tuonti sakkaa, niin rehukustannukset nousevat ja eläintuotanto vaikeutuu.

Arvoisa puhemies! Pienet tuottajat kärsivät suhteellisesti eniten. Meille on nyt hyvin tarpeellista puolustaa kansallista päätösvaltaa ja varmistaa, ettei EU:n sääntely heikennä Suomen maa- ja metsätalouden toimintaedellytyksiä. On tärkeää määritellä ikimetsien kriteerit selkeästi ennen asetuksen soveltamisen alkamista. Tämä tuli ilmi lausuntopalautteessa. Valvontaan ja tarkastuksiin liittyen lausunnoissa nousivat esille tarkastusten toteutustavat ja kohteet, tarkastuksia suorittavat tahot ja niiden rooli, valvonnasta aiheutuvien kustannusten kattaminen sekä epäselvyydet toimijoiden velvollisuuksista. Katsottiin, ettei yrityksille tulisi asettaa enää uusia lisäkustannuksia esimerkiksi toimivaltaisen viranomaisen kustannusten kattamisesta. Lausuntopalautteessa myös katsottiin, että viranomaisten resurssien riittävyyteen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. EU:n metsäkatoasetuksen ja kansallisen lainsäädännön siirtymäaika pidettiin yleisesti liian tiukkana. Tätä tulisi pidentää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.23 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Metsät ovat meille suomalaisille paljon enemmän kuin turvallinen maisema. Siksi metsäkadon torjuminen on tavoite. On tärkeää, että tämä työ tehdään oikeudenmukaisesti ja toimivalla sääntelyllä. Tämä hallituksen esitys koskee EU:n metsäkatoasetusta Suomen näkökulmasta. Itse asetus on meille yhteinen, mutta nyt tarkoituksemme on määrittää, miten asetuksen valvonta ja seuraamukset järjestetään täällä Suomessa. Se on tärkeää, jotta työ metsäkadon torjumiseksi tulee näkyväksi.

Arvoisa puhemies! Metsäkatoasetus tähtää maailmanlaajuisen metsäkadon vähentämiseen EU:n yhteisen talousalueen avulla. Tavoite itsessään on kannatettava, jotta saamme tämän kauniin maan säilymään myös lastemme lapsille ja heidän lapsilleen.

Asetus koskee monia meille tuttuja kulutustuotteita, kuten puuta, naudanlihaa, kahvia, kaakaota ja soijaa sekä näistä valmistettuja tuotteita. Vaikka tavoite on perusteltu, asetus on Suomelle monella tapaa ongelmallinen. Suomessa metsäkato on vähäistä verrattuna moniin muihin maihin. Keskimäärin alle 0,1 prosenttia metsäalasta vähenee vuosittain, ja siitäkin yli puolet liittyy rakentamiseen. Meillä on korkeatasoista osaamista metsiemme hoidossa. Vaikka nyt emme voi päättää itse metsäkatoasetuksen sisällöstä, on tarkoituksemme kirjoittaa yhteiset pelisäännöt asetuksen käyttöön, toimeenpanolle ja täytäntöönpanolle Suomessa.

Arvoisa puhemies! Metsäkato kysyy meiltä vastuullisuutta. Tarvitsemme ympäristön kannalta kunnianhimoista politiikkaa, mutta sen täytyy olla selkeää, ennakoitavaa ja kohdullista. Kunnianhimomme ei saa kävellä yrittämisen mahdollisuuksien ylitse, vaan niiden on kuljettava yhdessä.

Tämän esityksen tarkoituksena on, että yritykset ja yrittäjät tietävät, mitä heiltä asetuksen osalta odotetaan ja miten he voivat toimia, ja että viranomaiset tietävät, miten valvo-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

taan ja mitä. Yhteiset pelisäännöt luovat selkeyttä, vakautta ja turvaa niin metsillemme kuin yrityksillemme. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Nyt asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu 30 minuuttia lähestyy loppuaan. — Annan kolmen minuutin vastauspuheenvuoron ministerille. Olkaa hyvä.

17.26 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Täällä maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja Elomaa kysyi minusta erittäin oleellisen kysymyksen, onko tämä oikeassa suhteessa. Ei missään tapauksessa ole. Metsäkatoasetus ei ole oikeassa suhteessa, jos me katsomme suomalaista maanviljelystä ja suomalaista metsänhoitoa. Tämä ei ole missään tapauksessa oikeassa suhteessa, mutta valitettavasti edellisellä hallituksella oli sellainen konstellaatio, että tämä metsäkatoasetus hyväksyttiin, ja me olemme nyt siinä tilanteessa, että me joudumme tosiaan tämän valvonta- ja seuraamuslainsäädännön nyt Suomessa laittamaan paikalleen. Ja tätä valvonta- ja seuraamuslainsäädäntöä viedään myöskin muissa unionin jäsenmaissa tällä hetkellä paikallensa, siitä huolimatta, että keskustelu koko ajan tämän asian ympärillä käy — elikkä sen, että tämä monen muunkaan eurooppalaisen maan mielestä ei ole oikeassa suhteessa. Jos alun perin piti suojella Amazonin sademetsiä ja yhtäkkiä keskustellaan siitä, voiko Euroopassa rakentaa navettoja, niin onhan tämä hyvinkin väärässä suhteessa tähän asiaan.

Nyt täytyy vielä alleviivata nimenomaan sitä työtä, mitä välittömästi ministerinä aloitin ja tapasin komissaari Sinkevičiuksen — joka silloin oli vielä komissaarina — sen suhteen, että Suomessa navettainvestoinnit saadaan käyntiin, ja me saimme komissiosta sen työn tuloksena selkeät toimeenpano-ohjeet. Elikkä Suomessa eläinten hyvinvointi vaatii sen, että meillä on oltava karjasuojat, jotta eläimet voivat olla talviaikaan sisällä, ja toisekseen eläimet tarvitsevat myöskin jaloittelualueen. Elikkä Suomessa me olemme saaneet toimeenpano-ohjeet, minkä jälkeen me pystyimme tämän viestin viemään ely-keskusten ja muitten aluehallintoviranomaisten kautta tuonne maakuntiin ja me saimme nämä pysähtyneet investointihankkeet sitten vihdoinkin viimein käyntiin. Tämä epävarmuuden aika oli liian pitkä. Elikkä valitettavasti nämä asiat jäivät siihen hallituskausien väliin, mutta heti kun pääsin tästä asiasta päättäväksi ministeriksi, lähdin tekemään tätä vaikuttamistyötä EU:ssa, ja me saimme silloin ennen joulua sitten selkeät ohjeet siitä, että Suomessa me emme aiheuta metsäkatoa, jos me joudumme esimerkiksi navettarakentamisen alta kaatamaan muutamaa puun. Ja metsälaiduntamisesta oli jo aiemmin todettu, että metsälaiduntaminen ei myöskään aiheuta metsäkatoa. Eli nämä asiat on nyt todellakin Suomessa hoidettu, ja siinä mielessä voidaan siltä osin olla huolettomia.

Mutta tähän edelleen liittyy paljon erilaista byrokratiaa. Aivan niin kuin täällä edustaja Kalmari totesi, tässä on paljon sellaista, joka tulee rasittamaan pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja siinä mielessä totta kai lisää kustannuksia ja hallintoon myöskin lisää kustannuksia. Valitettavasti kuitenkin tämä on koko EU:ta koskevaa lainsäädäntöä ja asetuksena sellaisenaan toimeenpantavaa lainsäädäntöä.

Niin kuin tuossa äsken totesin, tämä valvonta ja seuraamus on tehty kaikki kansallinen liikkumavara hyväksikäyttäen, [Ritva Elomaa: Hienoa, hyvä ministeri!] eli niin matalasti ja pienillä maksuilla ja seuraamuksilla kuin mahdollista, koska — niin kuin täällä todettiin — tämä ei ole oikeasuhtaista sääntelyä. Valitettavasti tällaiseen sääntelyyn sitten viime kaudella EU:ssa päädyttiin. Toivotaan, että tästä saadaan hyvä opetus siitä, että pitää myös-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

kin miettiä, minkälaisia säädöksiä ollaan tekemässä. Vaikka sinällensä olisi kuinka tärkeitä ja hyviä päämääriä, niin on otettava huomioon, mitä nämä säädökset sitten itse asiassa aiheuttavat käytännön tasolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 17.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 18.21.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Sieltä ensiksi edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.22 **Vesa Kallio kesk:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun katsoo tätä väkimäärää täällä salissa, niin voisi kuvitella, että metsäkatoasetuksella ei ole suurtakaan merkitystä Suomelle — meitä on täällä, jos jätetään rouva puhemies laskuista pois, kolme kansanedustajaa. Mutta asia on tärkeä niin kansantaloudellisesti kuin yksittäisille yrittäjille, maatalousyrittäjille ja monille muille.

Hallituksen esitystä laiksi EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista täällä eduskunnassa käsiteltäessä on hyvä huomioida joitain oleellisia seikkoja. Komissiolta odotetaan edelleen omnibusesitystä, jolla lievennettäisiin asetuksen raportointivelvoitteita Euroopassa. Esimerkiksi Saksa ajaa niin sanottua nollariskiluokkaa nykyisen kolmen luokan lisäksi. Nollariskiluokassa raportointi keskittyisi lähinnä jäljitettävyyteen. Tämä merkitsisi myös uuden luokan sanktioinnin keventämistä ohjaaviksi kehoituksiksi toimijoille. Niin Mercosur- kuin USA-kauppasopimuksessa on viitattu EU:n metsäkatoasetukseen eli EUDR:ään ja byrokratian keventämiseen. Komission mukaan tässä ollaan tekemässä kaikkia koskevaa yksinkertaistamista. Tämän voi tulkita viittaukseksi edellä mainittuun omnibusesitykseen. Jotain on siis tulossa, mutta mitä, se on epäselvää. Mikäli komissio tekee omnibusesityksen metsäkatoasetukseen, ensimmäiseksi tulee niin sanotusti stop the clock -esitys, jolla 1.1.2026 määräaika siirretään vuoden tai kaksi eteenpäin.

Monessa EU:n jäsenmaassa — tämän hetken tiedon mukaan ainakin kahdeksassa maassa — hallitukset ovat luvanneet datatukea ilmoituksien tekemiseen. Suomessa ei maa- ja metsätalousministeriö eikä Ruokavirasto ole lähtenyt tähän mukaan. Käytännössä Suomessa olisi ollut mahdollisuus rakentaa esimerkiksi nautarekisteristä ja metsänkäyttöilmoituksista linkitys metsäkatoasetukseen due diligence- eli DD-vakuutusten tekemiseen luvituksen kautta. Tätä olemassa olevien rekisterien käyttöä ei Suomessa haluttu tehdä. Yhdeksi syyksi tähän on nostettu Ruokaviraston työvoimapula, mikä on pahenemassa entisestään hallituksen säästötoimenpiteiden vuoksi. Myös tämä korostaa riittävien siirtymäaikojen tarpeellisuutta.

Arvoisa puhemies! Mikä johtopäätös edellisen perusteella tulisi tehdä tähän hallituksen esitykseen liittyen? Ainakin se, että hallitus tekee toimeenpanolainsäädäntöä niin sanotusti liikkuvaan maaliin ja toimijoiden valmius niin kansallisella kuin EU-tasolla metsäkatoase-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

tuksen toimeenpanoon on vähintäänkin puutteellista. Merkittävä periaatteellinen kysymys on se suuri epäsuhta, mikä tämän asian valmistelussa on nähtävissä. Suomi on toimeenpanemassa metsäkatoasetuksen valvontaa, mutta samaan aikaan on tiedossa, että 18 EU-jäsenmaan maatalousministeriä ja Saksan liittokansleri ovat esittäneet tähän muutoksia. Kysymys kuuluu: mitä tehdään sitten, jos homma menee niin sanotusti uusiin puihin EU-tasolla? Nämä puut eivät tietenkään saa aiheuttaa metsäkatoa, luonnollisestikaan.

Samaan aikaan muun muassa elintarviketeollisuus joutuu rakentamaan jäsenyritystensä johdolla tietojärjestelmää, koska Ruokavirasto ei sitä tee, kuten monessa muussa EU-jäsenmaassa vastaavat viranomaiset tekevät. Ruokaviraston edustaja on todennut, että Suomi haluaa olla edelläkävijä ruuantuotannon vastuullisuudessa — Suomi haluaa olla edelläkävijä ruoantuotannon vastuullisuudessa. Voidaan kysyä, miksi tämä ei näy viraston toiminnassa metsäkatoasetuksen toimeenpanon osalta. Miksi Ruokavirasto ei halua edistää Suomen edelläkävijyyttä rakentamalla olemassa olevaan rekisteriin toimintoa, jolla suomalainen vastuullinen kotieläintuotanto voitaisiin metsäkadon osalta todentaa? Esimerkiksi naudanlihan osalta yksinkertainen ja tehokas ratkaisu olisi lisätä eläinrekisteriin yksi rasti: tämä eläin ei aiheuta metsäkatoa.

Lausunnoista voi nostaa esille havaintoja, joita kuvaavat lauseet ”tehdään Suomeen maailman kunnianhimoisin, monimutkaisin ja kallein järjestelmä” ja ”kerätään alkutuotannolta ja muilta toimijoilta paljon ylimääräistäkin dataa, joka voidaan sitten myydä kalliiseen hintaan ketjussa eteenpäin”. Nämä eivät saa missään tapauksessa realisoitua EU:n metsäkatoasetuksen kansallisessa toimeenpanossa. Erityisesti maatalous ei kestä enää yhtään lisää byrokratiaa eikä kustannuksia, joita tässä hallituksen esityksessä on merkittävästi pahimmillaan tulossa.

Arvoisa puhemies! Eduskuntakäsittelyssä onkin välttämätöntä, että valiokunnat ottavat huomioon asiantuntijakuulemisissa tulevan palautteen erityisen suurella huolellisuudella. Asioiden keskeneräisyys EU-tasolla aiheuttaa epävarmuutta. Jäsenmaiden väliset erot toimeenpanossa aiheuttavat epäreilun kilpailutilanteen, missä suomalaiset yritykset ovat jäämässä altavastaajiksi Suomen hallituksen ja suomalaisten viranomaisten toimien takia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

18.27 Milla Lahdenperä kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä toimeenpannaan EU:n metsäkatoasetus, joka on sellaisenaan suoraan sovellettavaa oikeutta, joten sen sisältöön eli kriteereihin, velvoitteisiin ja kieltoihin ei tässä hallituksen esityksessä varsinaisesti puututa. EU:n metsäkatoasetuksen tavoite on sinänsä tärkeä, globaalin metsäkadon hillintä ja ilmastonmuutoksen torjunta, mutta Suomen näkökulmasta ongelma on se, että me olemme alhaisen metsäkatoriskin maa. Silti asetus kohdistaa raskaita hallinnollisia velvoitteita ja kustannuksia myös suomalaisille toimijoille. Erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset joutuvat kantamaan taakan, vaikka metsäkatoa ei Suomessa käytännössä esiinny. Tämä ei ole suhteellista eikä oikeudenmukaista. On hyvä, että hallitus on käyttänyt kaikki kansalliset joustot ja vaikuttanut siihen, että toimeenpanoa lykättiin vuodelle.

Suomen metsät ovat kestävästi hoidettuja, ja meillä on jo vahvat, kansalliset järjestelmät. Siksi metsäkatoasetuksen toimeenpanossa on syytä olla tarkkana, etteivät byrokratia ja kustannukset aja kotimaisia toimijoita nurkkaan ilman todellisia ympäristöhyötyjä. Mei-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

dän on myös jatkossa oltava aina tarkkoja siinä, ettemme luo päällekkäistä valvontaa ja ras-
kaampaa sääntelyä kuin mitä EU jo edellyttää.

Arvoisa puhemies! Metsäkadon torjunta on tärkeää siellä, missä ongelmat todellisuudessa ovat: trooppisissa sademetsissä ja maissa, joissa metsien hävittäminen on arkipäivää. Suomea ei pidä laittaa maksamaan siitä hintaa. Suomi voi olla suunnannäyttävä vastuullisuudessa, mutta meidän pitää pitää kiinni omasta toimintamallistamme: kestävä metsänhoito, puhtaasti tuotetut raaka-aineet ja metsäalan elinvoimaisuus. Tarvitsemme kasvua ja investointeja, emme uusia esteitä. Ministeri Essayah oli täällä aitiiossa, ja olisinkin kysynyt häneltä, minkä puolueen maa- ja metsätalousministeri vastasi neuvotteluista silloin, kun tämä asetus alun perin meille esitettiin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa, edustaja Seppänen poissa, edustaja Siponen poissa. — Edustaja Kalmari paikalla, olkaa hyvä.

18.29 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnassa perehdymme tietysti vielä tarkemmin tähän metsäkatoasetukseen, mutta lukemani perusteella en ole tyytyväinen niihin lievennyksiin, mitä tuossa hallituksen esityksessä on. Kerron esimerkin: Meillä joka ainut puu pitää oliko se suunnilleen kymmenen puun tarkkuudella todentaa, mistä se on tullut. Tämä aiheuttaa esimerkiksi pienille sahoille kohtuuttomat kustannukset. Valiokunta kävi vierailulla Brasiliassa, missä ovat joutuneet tekemään todentamisjärjestelmän metsäkadolle. Kun Suomessa se tapahtuu kymmenen puun tarkkuudella, Brasiliassa se tapahtui siten, että Ponsse on asentanut paikantimet metsäkoneisiin ja 10 000 hehtaarin tarkkuudella — 10 000 hehtaarin tarkkuudella — ilmoitetaan, että puu ei ole alueelta, joka on sademetsää, ja aiheuta metsäkatoa. Suomessa kymmenen puuta, Brasiliassa 10 000 hehtaaria. Sama leima lyödään siellä Brasiliassa niihin puutuotteisiin, jotka tulevat Euroopan markkinoille — ei ole metsäkatoa — ja meillä tämä byrokratia on täysin järjetön ja kohtuuton.

Jos mennään vaikkapa naudanlihan tuotantoon tai maidon tuotantoon, siellä on navetat rakennettu, isot navetat nykyään, ympäristöviranomaisten vaatimusten mukaisesti hyvin kauas asutuksesta, jolloin niitä ei ole tilan päärakennuksen lähistölle voinut rakentaa, vaan ne on rakennettu jonnekin metsään. Nyt on tahoja, jotka vaativat, että pitäisi rakentaa laidunalueet ja jaloittelutarhat siihen, kun jaloittelu siellä ei riitä. Kävimme isossa navetassa valiokunnan kanssa tuolla Kalmarin kylällä, ja siellä todettiin, että kyllä tämä heidän tuotantonsa loppuu, jos tällaisia vaatimuksia tulee, koska ei ole mitään mahdollisuutta rakentaa tai tehdä sitä laidunalaa muuta kuin metsään, jolloin sitten nämä tuotteet eivät enää kelpaa jatkojalostukseen.

Meillä jo tämä kestävyys todentaminen on ollut täysin kohtuutonta ja raskasta, mitä kauppaliikkeelle pitää esittää tai mitä esimerkiksi lainaa saadakseen täytyy esittää, ja nyt kun tulevat vielä tämäntyyppiset todentamisvaatimukset, niin niistä tulee niin paljon kustannuksia, että se tuotanto ei ole kannattavaa. Miettikää vaikka semmoista tilaa, joka myy suoramyynninä ja on toimija, joka joutuu kaikki erilaiset todentamiset ison yrityksen tapaan tekemään — siellä helposti tullaan kustannuksiin, jotka lähestyvät vaikka kolmasosaa siitä liikevaihdosta. Ei todellakaan ole mitään järkeä. Onneksi siirtymäaikaa naudanlihan kohdalla on sinne kesäkuun loppuun. Se tarkoittaa sitä, että ehtii lopettaa sen tuotannon ja ajaa alas.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

18.33 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan nyt vielä, kun tänne hyvin mahtuu. Alkuun sitaatti toimijalta, jota EU:n metsäkatoasetus tulee koskettamaan merkittävästi: ”Kuvaavaa on, että tänään, kun kävimme kokeneella asiantuntijajoukolla läpi erästä epäselvää kohtaa, vertailimme keskenään eri viranomaisten ristiriitaisia vastauksia, komission tekstejä ja eri maiden ja toimijoiden tulkintoja, emme löytäneet vastausta — tilanteessa, jossa toimeenpanoa on valmisteltu yli kaksi vuotta ja soveltamisen pitäisi alkaa kolmen kuukauden päästä. Asetuksen toimeenpano on kallista ja byrokraattista. Vaikka Suomessa lainsäädäntö, tietojärjestelmät ja yritysten riskinhallintajärjestelmät ovat maailman huippua, emme saa metsäkatoasetuksen toimeenpanosta minkäänlaista kilpailuetua. Suomessa riski asetuksen mukaiselle metsäkadolle on pieni, mutta joudumme silti raporttoimaan pienipiirteisesti komission tietojärjestelmään.”

Arvoisa puhemies! Edelleen huolta alan toimijoissa herättävät erityisesti seuraavat asiat — vaikka tänään on jonkin verran vakuuteltu, että nämä olisivat kunnossa, tuo edellinen si- taatti kertoo, että näin ei näytä olevan — eli näiltä alan toimijoilta tullutta viestiä:

Asetuksen mukaisen metsäkadon määritelmä on edelleen epäselvä. On välttämätöntä selkeyttää, tarkoitetaanko asetuksen mukaisella metsäkadolla kaikkea metsän raivaamista maatalouskäyttöön vai ainoastaan metsän raivaamista naudanlihan tuotantoon. Täällä on todellakin vakuuteltu, että se olisi vain naudanlihan tuotanto, mutta siinä on edelleen epäselvyyttä.

Edelleen tämä toimija kysyy, saako mansikanviljelyyn tai lampaiden laitumeksi raivatavasta metsästä ostaa puuta. Ainakin puun ostajille tämä on epäselvää. Jos puuta ei saa ostaa, nuo puut voi käyttää ainoastaan kotitarvekäyttöön. Metsäkatoasetus kieltää luonnontilaisten metsien muuttamisen viljelymetsiksi tai plantaaseiksi — Suomessa ei plantaaseja ole. Käytännössä hakkuita ei voi toteuttaa luonnontilaisissa metsissä. Lakiin on kirjattu luonnontilaisten metsien määritelmät. Nämä ovat kuitenkin osin ristiriitaisia tai vähintään vaikeasti tulkittavia suhteessa valtioneuvoston periaatepäätökseen, vanhojen ja luonnontilaisten metsien kriteereihin. Nyt valtio ei ole kuitenkaan luvannut kartoittaa luonnontilaisia metsiä. Tulokinnat jäisivät siten käytännön puunhankinnan tehtäväksi, mikä ei kuulosta kohtuulliselta.

Myös lainrikkomusepäilyä koskevien käytäntöjen kirjaamista lakiin toivotaan alan toimijoiden taholta. Kuinka toimitaan tapauksessa, jossa epäillään tai todetaan lainrikkomus hakkuiden yhteydessä? Tästä on tällä hetkellä vain suullisia tulkintoja.

Lisäksi tulee löytää ratkaisu erän saastumisen käsitteeseen. Jos markkinoilta vedetään pois erä, johon kohdistuu rikkomus, miten tuo erä määritellään? Tällä hetkellä ainoa järkevä tapa toteuttaa metsäkatoasetusta on niin sanottu mass balance -järjestelmä, jossa niputetaan esimerkiksi kuukauden sahatavaran tuotanto yhdeksi eräksi ja yhden referenssinumeron alle. Jos tuohon kuukauden tuotantoon osuisi puuta yhdeltä hakkuukohteelta, jossa lakia on rikottu, tulisiko koko kuukauden tuotanto vetää pois markkinoilta? Tämä kuulostaa varsin kohtuuttomalta.

Arvoisa puhemies! Metsäkatoasetuksen perimmäinen ajatus lienee hyvää tarkoittava. Käytännön toteutuksessa on vielä paljon tehtävää, eikä se ratkea tällä hallituksen esityksellä. Tulee mieleen sanonta, että tie helvettiin saattaa joskus olla päällystetty hyvillä aikomuksilla. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sirén.

18.37 Saara-Sofia Sirén kok: Arvoisa puhemies! Muutama sana tästä metsäkatoasetuksesta.

Todellakin on niin, että tavoitteet tämän asetuksen takana ovat hyvät ja kannatettavat. Tavoitteena on siis maailmanlaajuisesti, globaalisti vähentää metsäkatoa ja ehkäistä ilmastomuutosta ja myös luonnon monimuotoisuuden köyhtymistä, ja nämä ovat tavoitteita, jotka ilman muuta myös täällä Suomessa jaamme.

Metsäkato on globaalisti merkittävä ongelma, johon tarvitseekin keksiä uusia keinoja, ja myös sääntelyä tarvitaan. Metsäkato kaikinensa aiheuttaa arviolta 11 prosenttia kasvihuonepäästöistä. No, Suomen osuus on tietenkin merkittävästi pienempi, ja huomionarvoista on, että kun tähän metsäkatoasetukseen liittyy tämä riskiluokituksen arvio, niin Suomessa tämä riskiluokitus metsäkatoa koskien on alhainen, ja tämä tarkoittaa myös keveämpää toimeenpanoa täällä meillä Suomessa.

Tätä asetusta on kertaalleen jo lykätty ihan käytännön syistä siellä EU:n päässä, mutta nyt asetusta on tulossa voimaan vuoden vaihtuessa. Tällä hallituksen esityksellä toimeenpannaan tätä asetusta Suomessa, tai luodaan puitteet, raamit asetuksen toimeenpanolle kansallisella tasolla.

On aivan totta, että täällä on vaikutuksia toimijoille, mikä tarkoittaa siis varsin merkittävää joukkoa yrityksiä. Suomessa toimivia yrityksiä on noin 6 000 yritystä, joille kustannuksia on tästä tulossa. Näiden kustannusten suuruus vaihtelee.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä ei siis päätetä tämän asetuksen sisällöstä eikä meillä ole mahdollisuutta tämän asetuksen sisältöön, siihen sääntelyyn, varsinaisesti vaikuttaa, vaan kysymys on nyt nimenomaan kansallisesta toimeenpanosta, jota hallitus toteuttaa tämän esityksen kautta. Nyt on kysymys siitä, millä tavalla käytännössä toimeenpannaan asetuksen tuomia velvoitteita Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.40 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ollakseni suorasana ja rehellinen sanon sen nyt ihan niin kuin se on. En koskaan kuvitellut, että tällaista päivää Suomen eduskunta näkisi. Nythän me näemme tämän Euroopan unionin todellisen luonteen. Tämä alkaa olla semmoinen eurooppalainen sosialistiunioni, joka alkaa hallinnoida Eurooppaa niin kuin haluaa. Kun muu maailma yrittää taloutta elvyttää ja saada yritykset toimintaan, niin mitä tekee Euroopan unioni? Lisää hallintoa, lisää byrokratiaa, lisää valvontaa. Tulee mieleen erään valtiomiehen sanonta ”luottamus hyvä, kontrolli paras”.

Joka tapauksessa, arvoisa puhemies, on aivan järkyttävää, että tämänkin päivän joutuu vielä näkemään. Euroopan unioni on ottamassa Suomen metsät valvontaansa. Sehän se on tämän homman iso juttu. Tässä nähdään vain pieni ripaus siitä, mitä nyt on tapahtumassa. Ne ottavat kaikki Suomen metsät valvontaansa, ja jos joku kuvittelee, että tässä oli sitten tämä metsäkatoasetus, niin ei ole. Nyt määritellään pelikenttä elikkä se 25 miljoonaa hehtaaria suomalaista metsämaata, ja sitten kun valvonta on saatu synnytettyä ja lainsäädännöt säädettyä, sitä aletaan kiristää niin, että yksityinen metsänomistaja on sen jälkeen Euroopan unionin valvonnan alla oleva yrittäjä, joka yrittää pärjätä.

Juuri edustaja Kalmarin kanssa katsoimme sanktioita, paljonko maksaa pelkästään yritykselle tämän järjestelmän luominen: kymmeniä, kymmeniä tuhansia euroja. Ja sitten kun

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

valvonta on saatu syntymään, aikaiseksi, se tarkoittaa sen jälkeen, että tarkastuksia kun tehdään, niin takuuvarmasti mäiskähtelee sieltä komission rahoitusvajetta täyttämään iso- ja sanktiomaksuja. Sillä tavallahan tämä keskitetty hallinto pelaa. Kun halutaan saada yhden komission alle kaikki asiat, niin se vaatii valtavaa byrokratiaa, se vaatii valtavasti rahaa, se vaatii uusia sääntöjä.

Tämä on Suomen metsätalouden kannalta synkkä päivä, myös yksityisen omaisuuden suojan kannalta erittäin synkkä päivä. Se on tietosuojan kannalta erittäin synkkä päivä, ja demokratian kannalta se on aivan mustan synkkä päivä. Eihän tällä keinoin ole koskaan Euroopan unionille lupaa annettu. Liittymissopimuksessa sovittiin, että metsäasiat ovat Suomen kansallista politiikkaa, mutta nytten on annettu Euroopan unionin eurososialistien käsiin koko tämä Suomen valtava metsävaranto.

Jos joku kuvittelee tässä maassa, että tämä on vain tämmöinen pikkuinen, pikkuinen tarkastusjuttu, niin ei ole. Kysymyksessä on leikkikehän määrittäminen, jossa Euroopan unioni alkaa leikkiä Suomen metsillä, ja tällä keinoin saadaan Suomi pois puumarkkinoilta Euroopassa, myös valmistuotemarkkinoilta Euroopassa, ja kilpailijat vievät markkinat. Me häviämme tämän pelin.

Silloin kun elvytyspakettia laadittiin Suomeen, niin silloinhan meille luvattiin, että se on ainutlaatuinen ja yksi. Nyt niitä on toinen tulossa, ja niitä on ollut, sosiaalipakettia ja työllisyyspakettia, ja nyt tulee asepaketti vielä päälle. Elikkä Suomesta tehdään sekä Euroopan unionin toiminnan maksaja että omaisuutensa menettäjä.

Ja kun katsoo näitä tosiasioita, mihin monet puhujat tässä istunnossa, ovat nyt viitanneet, niin onhan se järkyttävää, että hallituksen taholta, jossa istuvat kokoomus ja perussuomalaiset, joutuu tällaista kuuntelemaan.

Suomella ei kyllä ole mitään syytä lähteä tällaiseen mukaan, ja tätä asiaa pitää vastustaa loppuun asti, kävi miten kävi, koska Euroopan unionilla ei ole Suomen metsiin mitään asiaa. Omaisuudensuojaa ei Suomessa ole purettu, ja Euroopan unionille ei ole annettu oikeutta puuttua yksityiseen omaisuuteen. Sitä lupaa ei ole annettu, ei varmasti ole annettu. Olen hyvin tyrmistynyt tästä päivästä, että tällainenkin piti vielä nähdä.

Arvoisa rouva puhemies! Arvoisat edustajakollegat, hyvät suomalaiset, pankaa tämä päivä muistiin. Tämä on murheen päivä koko Suomelle. Koko Suomen hyvinvointi, koko meidän elintaso on rakennettu metsäteollisuuden tuotteiden ja metsätalouden tuottaman suomalaisen puhtaan, hyvälaatuisen puun varaan. Se ei tällä hetkellä ole kuin 20 prosenttia meidän vientituotteista, mutta se on luonut Suomeen metalliteollisuuden, valtavan kemianteollisuuden, koneenrakennuksen, rakennusteollisuuden, ihan vaikka mitä, pienteollisuutta valtavat määrät, hirsitalorakentamista, vaikka mitä, mitä puusta tehdään. Siitähän pystyy melkein mitä tahansa tekemään.

Nyt tämä kaikki ollaan ojentamassa kultalautasella Euroopan unionin byrokraattien hallintaan. Olen tästä hyvin pettynyt, ja toivottavasti, arvoisa rouva puhemies, tässä talossa löytyy vielä sitä selkärankaa sen verran, että alamme vastustaa tätä sosialisoinnin tahtia. Tämä on murheen päivä, mutta toivon, että tämä ymmärretään Suomessa nyt ja aletaan maan hallituksessa, Petteri Orpon hallituksessa, ymmärtämään, mistä tässä on kysymys. Nyt tästä pelistä on leikki kaukana.

Arvoisa rouva puhemies! Toivon, että tämä esitys jollakin lailla vedetään pois taikka joku muu ihme, suuri voima, tuhoaa tämän Euroopan unionista. Jos Euroopan unioni kuvittelee saavansa tämän mantereen talouden kuntoon tällä tavalla, niin se epäonnistuminen on sataprosenttisen varmaa.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

18.45 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Metsäkatoasetuksen toimeenpano on niin kallis ja byrokraattinen, että se hirvittää. Puualan kustannukset yhteensä: perustamiskustannukset 140 miljoonaa euroa ja vuotuinen ylläpito noin 50 miljoonaa euroa. Naudanlihasektorilla, jossa muutenkin kannattavuus on surkea tällä hetkellä, perustamiskustannukset ovat lähes 5 miljoonaa euroa ja vuotuinen ylläpito 1,5 miljoonaa euroa.

Näin ei voi hyväksyä tätä. Tämän asetuksen toimeenpano pitää muuttaa Suomessa sel-laiseksi, että sen kanssa voi järkevästi toimia. Sitä ei pidä tehdä näin. Ja meidän tulee voi-maantulokohdassa säätää niin, että se tulee voimaan silloin, kun viimeisessäkin muussa EU-maassa tämä on hyväksytty. [Hannu Hoskonen: Kyllä!] Ei ole mitään järkeä Suomen olla taas etunenässä mallioppilas ja ottaa näitä kustannuksia, kun me tiedämme, että omni-busasetus tulee tämän järjettömyyden, tämäntyyppisen metsäkatoasetuksen, poistamaan.

Metsäkadon vähentäminen globaalisti on järkevää, ja on järkevää, että sademetsiä ei tu-hota ja sieltä osteta puuta, mutta ei tämän toimeenpanon tarkoitus ollut tällainen, että me ai-heutamme maalle, jossa ei ole varsinaista metsäkatoa — meillä kompensoivaa metsää tu-lee yhtä paljon kuin siitä lähtee, umpeenkasvu on ihan todellista tuolla maakunnissa — täl-laiset kustannukset. Ei todellakaan mitään järkeä. Eli tulen tekemään kaikkeni valiokun-nassa, että voimaantuloa siirretään mahdollisimman myöhään ja järkevöitetään tätä esitys-tä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

18.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi osaltani vahva tuki ja kannatus edustaja Kalmarin tekemälle esitykselle. Aivan loistava esitys. Nyt on käytettävä kaikki byrokratian keinot, mitä ikinä maailma sallii demokratiassa — ne, mitkä ovat lailli-sia keinoja — tällaisen asetuksen pysäyttämiseksi. [Anne Kalmari: Lähetetään PeViin!] Toivon, että tämä lähetettäisiin nyt perustuslakivaliokuntaan. Olen esittänyt jo puhemiestä myöten, että Suomessa mentäisiin menettelyyn, että tällaiset lakiesitykset, nämä esitykset, jotka loukkaavat omaisuudensuojaa, yksityistä elinkeinon harjoittamista, yksityisyyttä, nämä kaikki, viedään perustuslakivaliokuntaan lausunnolle, koska eihän tästä nyt tule enää mitään, kun omaisuudensuojaakaan ei enää ole.

Minä olin tähän saakka aivan luottavaisella mielellä, arvoisa rouva puhemies, siitä, että omaisuudensuojaa noudatetaan. Kannatan lämpimästi edustaja Kalmarin esitystä, että tämä viedään perustuslakivaliokunnan käsittelyyn ja sitä kautta saadaan tähän selvä perus-tuslaillinen näkemys.

On totta — kysyin tänä päivänä perustuslakivaliokunnan valiokuntaneuvokselta — että tästä on U-kirjelmä aikanaan tullut, mutta emmehan me silloin tienneet, millainen tämä itse esitys tulee olemaan. Silloin vain kysyttiin meidän mielipidettä. Me luotimme silloin sii-hen, että tämä asia tulee kuntoon ja metsäkatoasetus ei tule Suomea koskemaan, koska meillä on metsäasiat kunnossa emmekä hakkaa metsiämme, kuten Brasiliassa tai yleensä Etelä-Amerikassa tai Afrikassa hakataan sademetsiä.

Tämän takia esitän, että todellakin eduskunta tekee tästä päätöksen ja tämä asia lähete-tään perustuslakivaliokuntaan lausunnolle ja sen lausunnon jälkeen katsotaan, mitä teh-dään. Mutta näinhän tämä ei voi mennä, arvoisa puhemies.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari.

18.49 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti: tuossa edustaja Hoskoselle tästä PeV-käsittelystä jo pöydässä sanoinkin, mutta haluan nyt virallisesti kannattaa sitä, että tämä lähetetään perustuslakivaliokuntaan tutkittavaksi omaisuuden suojan kohdalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Seuraavaksi edustaja Lyly.

18.50 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä metsäkatoasia on totta kai tärkeä, hyvä asia isossa kuvassa, mutta kun kiertää ympäri Suomea, niin näkee, kuinka paljon metsiä meillä kuitenkin on täällä Suomessa. Niin kuin edustaja Hoskonen täällä hyvin kuvasi, niin siitä on syntynyt Suomeen vaurautta, työtä, ja myös siltä osin Suomi on menestynyt näitten puuvarojen myötä. Suomi taitaa olla Euroopan metsäisin maa noin maapinta-alaltaan, [Hannu Hoskonen: On, on!] kun suhteellisesti maapinta-alaa katsotaan. Siinä mielessä, kun tätä kysymystä käsitellään jatkossa tuolla valiokunnissa, toivon kanssa, että tätäkin kuvaa muistetaan siellä, että kuinka paljon tätä täällä tehdään.

Kaikki hyväksymme sen, että metsäkatot ja yleensä luonnon moniarvoisuus ja monimuotoisuus ovat tärkeitä asioita ja ekologinen kestävyys pitää saada sille tasolle, että me voimme hyödyntää näitä luonnonvaroja ihan asianmukaisesti. Mutta tämä mittasuhteet aina tässä jää vähän taka-alalle, ja sen vuoksi olisi tärkeää katsoa, miten tämä istuu Suomeen.

Kun täällä soijaa ja kahvia ja muita tällaisia asioita huomioidaan myös ja tämä puuvaranto on meille erittäin tärkeä osa, niin siinä mielessä kyllä valiokuntakäsittelyssä pitää tätä eri näkökohdista käsitellä ja muistaa tämä Suomen metsäisyys ja sitten se, kuinka tämä asetus istuu Suomen lainsäädäntöön. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024

Kertomus K 17/2025 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 12.12.2025.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 **Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoiset kansanedustajat! Minulla on ilo ja kunnia esitellä teille eduskunnan oikeusasiamiehen toimintakertomus vuodelta 2024. Tämä on 105. tämän maailman toiseksi vanhimman oikeusasiamiesinstituution toimintakertomus ja toimintavuosi.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Vakiintuneeseen tapaan kertomuksen alussa on oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten puheenvuorot kunkin itse valitsemasta aiheesta.

Omassa puheenvuorossani käsittelen oikeusasiamiehen valtiosääntöisen aseman ja riippumattomuuden turvaamista tietyistä rajatuista näkökulmista.

Ensinnäkin: Oikeusasiamiehen riippumattomuutta loukkaisi se, että joku hänen valvontansa alainen viranomainen, esimerkiksi muu valvontaviranomainen, voisi kohdistaa valvontaa oikeusasiamieheen eli valvoa valvojaansa. Perustuslakivaliokunta onkin katsonut, että tämä ei ole valtiosääntöisesti mahdollista.

Toiseksi: Oikeusasiamiehen valtiosääntöistä asemaa puolestaan loukkaisi se, että jokin perustuslain mukaan oikeusasiamiehen valvonnan piiriin kuuluva taho voisi jäädä oikeusasiamiehen valvontavallan ulkopuolelle. Tällainen tilanne nousi esille käsiteltäessä Naton ja Yhdysvaltojen joukkojen Suomen alueella tapahtuvaa julkisen vallan käyttöä noiden Nato-sofa- ja DCA-sopimusten mukaisesti. Perustuslakivaliokunta ei tällaisessakaan sääntely-yhteydessä halunnut sulkea pois ylimpien laillisuusvalvojien toimivaltaa, vaan jätti sen heidän tapauskohtaisesti arvioitavaksi.

Kolmanneksi: Ylimmälle laillisuusvalvojalle ei sovi minkään toiminnan operatiivinen valvonta, millä tarkoitan jatkuvaa ja yksityiskohtaista valvontaa tai jonkin meneillään olevan toiminnan valvontaa. Jos oikeusasiamies puuttuisi vireillä olevaan asiaan tai meneillä olevaan toimintaan, oikeusasiamies ei enää voisi riippumattomasti ja objektiivisesti arvioida samaa asiaa jälkikäteisessä laillisuusvalvonnassa.

Olen tuossa puheenvuorossani esittänyt esimerkkejä kaikista näistä kolmesta tilanteesta. Olen arvioinut, että suurimmat näihin tilanteisiin liittyvät uhat tulevat Euroopan unionin suoraan sovellettavasta lainsäädännöstä. Tämä johtuu siitä, että muissa unionin jäsenmaissa ei ole valtiosääntöiseltä asemaltaan ja toimivaltuuksiltaan Suomen oikeusasiamieheen ja oikeuskansleriin verrattavia laillisuusvalvojia.

Toistaiseksi tällaiset uhat on kyetty torjumaan hyvin. Niin kuin tuolta puheenvuorostani ilmenee, se on kuitenkin edellyttänyt eduskunnalta ja sen perustuslakivaliokunnalta rohkeutta ja vahvaa tukea oikeusasiamiesinstituution ja ylimmän laillisuusvalvonnan valtiosääntöisen aseman puolustamiseksi. Toivon ja uskon, että näin tapahtuu myös vastaisuudessa.

Apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin tarkastelee puheenvuorossaan oikeusasiamiehen roolia lakien perustuslainmukaisuuden jälkivalvonnassa. Lakien perustuslainmukaisuuden valvonnasta käyty keskustelu oli kertomusvuoden aikana erityisen vilkasta. Useat asiantuntijat ilmoittivat siirtyneensä kannattamaan lakien perustuslainmukaisuuden jälkivalvonnan vahvistamista ja mahdollisesti perustuslakituomioistuimen perustamista.

Vähemmälle huomiolle on jäänyt kysymys siitä, miten lakien perustuslainmukaisuutta koskevat asiat tulisivat jälkivalvonnassa vireille. Niissä maissa, joissa on perustuslakituomioistuin tai tuomioistuimelle kuuluu toimivalta tutkia lakien perustuslainmukaisuutta, toimivalta saattaa säännösten perustuslainmukaisuus tuomioistuimen tutkittavaksi on usein oikeusasiamiehellä. Joillakin oikeusasiamiehillä on myös toimivalta pyytää tuomioistuinta vahvistamaan, täyttävätkö lait valtiota velvoittavissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa asetetut vaatimukset. Toimivalta saattaa parlamentin hyväksymän lain perustuslainmukaisuus tuomioistuimen tutkittavaksi on voitu rajata siten, että oikeusasiamiehellä on oikeus saada asia vireille vain kun kysymys on tullut hänen arvioitavakseen konkreettisesti kanteluasiassa. Usein oikeusasiamiehen toimivaltaa ei kuitenkaan ole rajoitettu konkreettisiin tilanteisiin, vaan arviota voidaan pyytää myös abstraktissa tilanteessa.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Euroopan neuvoston Venetsian toimikunta on toistuvasti suositellut, että oikeusasiamiehille tulisi antaa toimivalta pyytää perustuslakituomioistuimelta abstraktia kannanottoa perusoikeuksiin vaikuttavan lain perustuslainmukaisuudesta. Mikäli perustuslain 106 §:n niin sanottua ilmeisyysvaatimusta koskeva perustuslain muutos etenisi, olisi samassa yhteydessä mahdollista arvioida, voisiko oikeusasiamies saattaa käsiteltävänä olevan kantelun yhteydessä esille tulleen kysymyksen sovellettavan lainsäädännön perustuslainmukaisuudesta tuomioistuimen, lähinnä korkeimman oikeuden tai korkeimman hallinto-oikeuden, ratkaistavaksi. Näin siis apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin puheenvuorossaan.

Apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja tarkastelee puheenvuorossaan eräitä hallinnon yleislakien tulkintakysymyksiä, jotka ovat usein esillä oikeusasiamiehen laillisuusvalvonassa. Oikeusasiamies valvoo perinteisesti viranomaismenettelyn laillisuutta, jolloin hallinnon yleislait ovat keskeisiä. Ne tähtäävät siihen, että jokaisen oikeus asianmukaiseen käsittelyyn ja hyvään hallintoon toteutuu perustuslain mukaisesti. Hyvä hallinto on oikeusasiamiehen perusoikeuksien valvontatehtävän ydintä. Yleisimmin kyse on julkisuuslain, hallintolain ja kielilain soveltamisesta.

Apulaisoikeusasiamies Sarja tarkastelee lähemmin viranomaisen päätöksentekoon liittyviä kysymyksiä, eri lakien mahdollistamia tapoja hankkia tietoa viranomaisilta ja kielellisiin oikeuksiin liittyviä kysymyksiä. Etenkin viimeksi mainituissa painopiste on muuttunut perinteisen viranomaisasioinnin kielikysymyksistä viranomaisen verkkosivujen, sosiaalisen median käytön, yksittäisten varsin erityistenkin asiakysymysten ja vieraiden kielten käytön arviointiin.

Vanhimmat yleislait ovat olleet perusratkaisuiltaan voimassa lähes sellaisinaan jo pitkään, noin 20—25 vuotta, eivätkä ne aina anna yksiselitteisiä vastauksia. Toisaalta lakien väljyys mahdollistaa tulkittamisen, mikä vähentää muutostarpeita. Silti näitäkin lakeja olisi hyvä aika ajoin tarkastella. On tärkeää, että eri tarkoituksiin ja eri aikoihin säädetty yleislait ovat selkeitä ja ajantasaisia paitsi itsessään myös suhteessa toisiinsa. Julkisuuslain uudistaminen onkin oikeusministeriössä vireillä. Tarkastelun tarvetta liittyy myös kielilakiin, saamen kielilakiin ja hallintolakiin. Näin siis apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja.

Arvoisa herra puhemies! Näiden puheenvuorojen jälkeen kertomuksessa on katsaus oikeusasiamiesinstituution toimintaan vuonna 2024. Kertomusvuosi oli sikäli poikkeuksellinen, että kanteluita saapui vain noin 6 100, mikä on noin tuhat kantelua vähemmän kuin edellisenä vuotena eli 2023, jolloin saapui kaikkien aikojen toiseksi suurin kantelumäärä. Tänä vuonna kantelumäärät ovat taas lähteneet nousuun, joten näyttää siltä, että kertomusvuoden notkahdus jää poikkeukseksi pitkäaikaisesta kanteluiden määrän kasvutrendistä. Kertomusvuonna ratkaistiin noin 6 300 kantelua, eli selvästi enemmän kuin niitä saapui. Vuoden lopussa saavutimme myös kanteluiden enintään yhden vuoden käsittelyaikatavoitteen. Tämä keskeinen tavoitteemme saavutettiin jo 12. kerran peräkkäin. Tarkastuksia tehtiin noin 80, ja omia aloitteita otettiin ja ratkaistiin noin 70. Lausuntoasioita ja kuulemisia oli jälleen paljon, yhteensä noin 150 asiassa. Kaikista kanteluista ja omista aloitteista yli 900 eli noin 14 prosenttia johti oikeusasiamiehen toimenpiteisiin. Tämä toimenpideprosentti on kansainvälisessä vertailussa hyvin korkea.

Toimintatietojen jälkeen kertomuksessa on laaja pääjakso perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta, ja kertomuksen viimeisenä pääjaksona on kaikkein laajin, hallinnonalakohmainen tai asiaryhmittäinen jakso laillisuusvalvonassa tehdyistä havainnoista.

Kertomus on rakenteeltaan pitkälti entisen mukainen, mutta olemme uudistaneet sitä erityisesti pyrkimällä tiiviimpään esitystapaan. Näin tämä kertomus on saatu puristettua

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

280 sivuun, kun pisimmillään kertomus oli vuonna 2021, jolloin se oli peräti 400 sivun mittainen. Kertomuksen tiivistämisen on mahdollistanut erityisesti se, että melkein kaikki kertomuksessa mainitut ratkaisut löytyvät kokonaisuudessaan oikeusasiamiehen verkkosivuilta.

Arvoisa herra puhemies! Tässä oli esittelypuheenvuoroni. Toivon, että tämä kertomus antaa eduskunnalle mahdollisuuden arvioida lainsäädännön ja julkisen hallinnon tilaa sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

17.42 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Vanhusten oikeuksien laillisuusvalvonta on tärkeä osa oikeusasiamiehen työtä. Rakenteelliset muutokset ja säästötavoitteet hyvinvointialueilla asettavat haasteita iäkkäiden palveluille. Vanhuspalveluja on paikoin entistä vaikeampi saada, ja ostopalveluiden käyttöä on myös rajoitettu. Aikaisempien vuosien tapaan laillisuusvalvonnassa on tullut esiin myös puutteita ulkoilun järjestämisessä. Ei ole hyväksyttävää, että asukkaiden päivittäinen ulkoilumahdollisuus on vain omaisten tai itse maksetun ulkoilutuspalvelun varassa. Oikeusasiamies on todennut useissa ratkaisuisa, että ulkoilun puute loukkaa henkilön oikeutta hyvään hoitoon ja ihmisarvoiseen elämään. Saan runsaasti palautetta, joka liittyy vanhusten oikeuksiin.

Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen kertomuksessa vuodelta 24 kerrotaan huomautuksista iäkkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen järjestämisessä. Palveluasumista on tarjottu kaukaa tutusta asuinympäristöstä. Käytännössä lähiomaisilla ei ole ollut mahdollisuutta vierailla ikääntyneen luona, tai se on ollut mahdollista vain hyvin rajatusti. Menettelyllä on tosiasiallisesti voimakkaasti rajoitettu iäkkään henkilön ja hänen läheistensä välisiä tapaamisia. Se on surullista sekä moitittavaa ja loukkaa ikääntyneiden perusoikeuksia. Apulaisoikeusasiamies on myös muistuttanut, että puolisoilla on lain mukaan oikeus valita se vaihtoehto, jossa molemmat saavat asua samassa osoitteessa. Asiaan ei saa vaikuttaa se, että heidän palvelutarpeensa on erilainen.

Oikeusasiamiehen kertomuksessa kiinnitetään huomiota myös siihen, että ympärivuorokautiseen palveluasumiseen on päästävä ilman aiheetonta viivytystä. Tarpeen arvioinnin ja myönteisen päätöksen jälkeen toimeenpanoa ei saa tarkoituksellisesti viivästyttää tavoitteena säästää hyvinvointialueen kustannuksissa. Lakia ei saa tulkita niin, että iäkkäällä henkilöllä olisi oikeus päästä tarvitsemaansa ympärivuorokautiseen palveluasumiseen vasta odotettuaan sitä kolme kuukautta.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueet voivat pyrkiä toteuttamaan vanhustenpalveluja siten, että niistä aiempaa suurempi osuus on hyvinvointialueiden omaa tuotantoa. On kuitenkin ilmennyt, että esimerkiksi Pirkanmaan hyvinvointialue on virheellisesti ohjeistanut työntekijöitään ohjaamaan asiakkaat oman palvelutuotannon yksikköön, vaikka se sijaitsi eri kunnassa kuin asiakkaan asuinkunta. Apulaisoikeusasiamiehen tulkinnan mukaan, ja aivan oikein, ei ole lainmukaista estää asiakasta saamasta tarpeitaan vastaavia yksityisiä palveluja, jos vastaavia palveluja ei ole tarjolla hyvinvointialueen omana toimintana.

Arvoisa puhemies! Apulaisoikeusasiamies on seurannut kiitettävästi hyvinvointialueen toimintaa ja antanut huomautuksen Pirkanmaan hyvinvointialueelle elokuussa 24. Koska menettelytavat eivät muuttuneet ohjeistuksen mukaisiksi, otti apulaisoikeusasiamies asian uudestaan tutkittavaksi. Lopuksi kysymys oikeusasiamiehelle: Ovatko asiat nyt kunnossa niin, että vanhusten perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat? Seuraatteko edelleen tarkkaan an-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

tamienne huomautusten vaikutuksia ja hyvinvointialueen korjaavia toimenpiteitä, ja miten menettelette, jos muutoksia ei tapahdu vaaditulla tavalla? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.47 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallinen yhteiskunta rakentuu siitä, että kansalaiset voivat luottaa siihen, että oikeudet toimivat ja viranomaiset toimivat oikein. Eduskunnan oikeusasiamiehen työ on tässä keskeisessä asemassa. Se on tärkeä osa suomalaista oikeusvaltiota ja demokratiaa. Oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024 osoittaa jälleen kerran, että perusoikeuksien ja hyvän hallinnon turvaaminen vaatii jatkuvaa valvontaa. Sanonta pätee: ”Vapaus hyvä, valvonta parempi.” Turvallisuus ei ole vain poliisin, puolustusvoimien tai pelastustoimen vastuulla. Se on myös palveluja ja viranomaistoimintaa, joka toimii ihmisten tavallisessa arjessa, erityisesti silloin, kun ihmiset ovat heikommassa asemassa.

Arvoisa puhemies! Turvallisuutemme ei synny valvomatta. Meidän on oltava varautuneita, valppaina ja valmiina. Tärkeässä roolissa on viranomaisten varautuminen ja valmius häiriötilanteisiin. On ensisijaista, että myös poikkeusoloissa perusoikeudet toteutuvat. Oikeusasiamiehen kertomus korostaa, että varautumissuunnitelmien on oltava kunnossa ja että esimerkiksi vammaisten henkilöiden ja vanhusten palveluiden jatkuvuus on turvattava ja taattava. Tässä on kyse ihmisten arjen turvallisuudesta, joka ei saa katketa minkäänlaisen kriisin hetkellä. Toisaalta yhteiskuntamme on uskottava tulevaisuuteen, on nähtävä tulevaisuudenusko ja toivo. Sitä meidän on luotava.

Emme voi unohtaa lasten ja nuorten oikeuksia. Kertomuksessa tuodaan esiin vakava huoli siitä, että lasten edun ensisijaisuus ei kaikissa kunnissa tai hyvinvointialueilla toteudu. Kun puhumme lasten turvallisuudesta, puhumme oikeudesta koulunkäyntiin, huolenpitoon, hoivaan, tukeen ja turvaan. Lapsen oikeuksien toteutuminen on yhteiskunnan pitkän aikavälin tärkeä turvallisuuden ehto.

Arvoisa puhemies! Oikeusasiamiehen kertomus osoittaa, että meillä on edelleen paljon tehtävää myös turvallisuuden puolesta ja saralla. Se kertoo niistä kohdista, joissa järjestelmä toimii, sekä tilanteista, joissa turvallisuus on säröillä. Tällaisen työn kautta mekin näemme paremmin, millaisia toimia yhteiskuntamme turvallisuus tässä ajassa meiltä vaatii.

Haluan kiittää oikeusasiamiestä ja hänen toimistoaan tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä Suomen ja isänmaan hyväksi. Kertomus on tärkeä muistutus siitä, että turvallisuus ei ole vain fyysistä suojaa, vaan oikeuksien toteuttamista arjessa tasapuolisesti riippumatta iästä, asemasta tai voimavaroista. Toivon, että kertomuksen havainnot hyödynnetään huolellisesti valiokuntatyössä ja hallinnon kehittämisessä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

17.51 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Eduskunnan oikeusasiamies valvoo ja edistää laillisuutta ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista viranomaisten ja julkista tehtävää hoitavien yksityisten toiminnassa. Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus vuodelta 2024 on osin pysäyttävää luettavaa meidän yhteiskunnallisesta tilastamme. Oikeusasiamiehen kertomuksessa on tuotu esiin kymmenen keskeistä suomalaista perus- ja ih-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

misoikeusongelmaa, jotka herättävät jälleen ajattelemaan yhteiskuntamme kehitystä heikommassa asemassa olevien kohdalla.

Näistä kymmenestä oikeusasiamiehen esiin nostamasta keskeisestä perus- ja ihmisoikeusongelmakohdasta esiin nostan seuraavat kohdat, joista oikeusasiamies toteaa seuraavaa:

1) Puutteet vanhusten oloissa ja kohtelussa: Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat iäkkäät henkilöt ovat jääneet ilman välttämätöntä huolenpitoa, riittävää ravintoa sekä elinympäristöä, joka ei vaaranna henkilön terveyttä.

2) Puutteita lastensuojelun toteutumisessa: Suuria ongelmia on esiintynyt pitkään lastensuojelun, sijaishuollon ja psykiatrisen hoidon välisessä yhteistyössä. Lapsen tarvitsemien hoidon ja palveluiden yhteensovittamattomuus heikentää hoidon tuloksia ja voi johtaa lapsen oireiden pahenemiseen. Lasten mielenterveyden ongelmia hoidetaan aiempaa useammin vahvoilla, ensisijaisesti aikuisille tarkoitetuilla mielialalääkkeillä. Lastensuojelun ja lastenpsykiatrian alueen yhteisestä palvelurakenteesta puuttuvat tarkoituksenmukaiset sijoituspaikat niille lapsille, jotka tarvitsevat lastensuojelun sijaishuollon lisäksi myös vahvaa psykiatrista hoitoa.

3) Vammaisten henkilöiden oikeuksien toteutumisen puutteet: Vammaisten henkilöiden yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet eivät toteudu. Puutteita on toimitilojen esteettömyydessä, asioinnin ja digitaalisten palveluiden saavutettavuudessa sekä kohtuullisten mukautusten toteuttamisessa.

4) Terveyspalveluiden saatavuuden ja lainsäädännön puutteet: Lakisääteisten terveyspalveluiden järjestämisessä on puutteita. Oikeusasiamiehen laillisuusvalvonnassa tulevat toistuvasti esille puutteet palveluiden järjestämisessä ja potilaiden vaikeudet päästä hoitoon kohtuullisessa ajassa. Potilaan tarpeen mukainen tutkimus tai hoito voi jäädä saamatta tai hoitoonpääsy viivästyä. Hyvinvointialueilta edellytettävät säästötoimet voivat vaikeuttaa tilannetta entisestään.

5) Perusopetuksen opiskeluympäristössä, päätöksenteossa ja opiskeluhuollossa puutteita: Oppilaiden oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä riittävän oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ei aina toteudu. Monet oppilaat kokevat koulussa kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää. Puutteet hallinnollisessa menettelyssä sekä päätöksenteossa korostuvat oppimisen tukea järjestettäessä.

Arvoisa herra puhemies! On surullista, että meillä Suomessa on vakavia puutteita perus- ja ihmisoikeuksissa, vaikkapa vanhustenhoidossa, lastensuojelussa sekä sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuudessa. Tämän hallituskauden aikana ovat useat tutkimukset myös tuoneet esiin hallituksen päätösten vaikutuksia. Vaikutukset ovat olleet oikeusasiamiehen kertomuksessa tulleiden epäkohtien mukaisia. Työttömyys, köyhyys ja epävarmuus on lisääntynyt. Päätöksien osalta olemme kuulleet salissa usean hallituspuolueen edustajan sekä ministerinkin suusta, että esimerkiksi leikkaukset ja säästöt kohdistuvat niin sanotusti toisarvoisiin asioihin.

Arvoisa herra puhemies! On surullista, jos kenenkään päättäjän mielestä lastensuojelu, vanhustenhoito, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä vammaispalvelut ovat hallituksen säästölistalla toisarvoisia asioita. On selvää, että näihin oikeusasiamiehen esiin nostamiin epäkohtiin on tultava korjauksia. Tämä tilanne ei saa jatkua. Lapset, vanhukset ja vammaiset ansaitsevat parempaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

17.56 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Oikeusasiamies Jääskeläinen hyvin kuvasi tätä tilannetta, ja tämä kirja, joka tässä on meillä edessä, antaa erittäin hyvän kuvan oikeusasiamiehen työstä ja niistä toimenpiteistä.

Kun katsotaan tätä oikeusasiamiehen työkenttää, niin kanteluita tulee 6 000, noin pyöreästi, ja se määrä on pysynyt aika lailla samana nyt ihan viimeisinä vuosina mutta kasvanut sieltä 2015-luvulta lähtien kohtuullisen paljon. Olisi mielenkiintoista tietää, mitä tässä on tapahtunut.

Sitten kun katsotaan oikeusasiamiehen ratkaisuja, niin näitten 6 300:n osalta noin 14 prosentissa niistä on annettu päätöksiä. Mikä näissä ratkaisuissa on ollut mielenkiintoista, on se, että täältä kun katsotaan, niin näitä voimakkaimpia toimia, syytteitä, ei ole tarvinnut nostaa näissä. Esitutinnan tarpeen arviointi on vain kolmessa tapauksessa, huomautus on 28:ssa ja käsitys asiasta on 645:ssa ja yhteensä näitä on 911 — tässä on muitakin esityksiä ja korjaustoimenpiteitä. Eli tämä vaan kuvaa sitä, että meille tulee kanteluita kohtuullisen paljon. Niistä tämä 14 prosenttia aiheuttaa toimenpiteitä, ja niissä ne vaikeimmat ja kovimmat toimenpiteet eivät ole olleet tässä tyolistalla.

Eli tästä kai voi vetää jonkinlaisen johtopäätöksen siitä, että meillä Suomessa kuitenkin hallinto toimii kohtuullisen hyvin näitten lukujen perusteella. Totta kai täällä tuli edustaja Suhosen ja edustaja Kiurun puheissa hyvin esille näitä yksittäisiä asioita, missä tässä ongelmia on ollut, mutta nämä toimenpiteet, mitkä oikeusasiamies tekee näiden kantelujen jälkeen — eli pelkästään nämä huomautukset ja kun käsitys ilmaistaan, miten pitäisi asioiden olla — ovat varmasti myös tuottaneet tulosta.

Toinen asia, joka tässä kiinnitti huomiota, on tämä, että kun meillä on tarkastuksia, aloitteita ja lausuntoja, niin sitten, kun minä katson näitä tarkastuksien määriä tässä vuosien varrella, niin ne ovat jonkin verran myöskin laskeneet. Herää kysymys, onko tässä tapahtunut se, että oikeusasiamiehen toimiston resurssit ovat vähentyneet vai onko tarkastuskohteita vain ollut vähemmän tarjolla tai haettavina.

Sitten hyvää tässä on, että käsittelyajat ovat pysyneet siinä 94 päivässä, ja tärkeää on, että niihin saadaan aika nopeasti vastauksia. Se osoittaa myös tämän toiminnan tehokkuutta. Siinä mielessä sanoisin, että tässä oikeusasiamies tekee tärkeätä työtä.

Ja aika upea juttu on, että Suomi on ollut ensimmäisten maiden joukossa. EU-maista ei vielä kaikilla ole tällaisia toimenpiteitä. Eli hyvä näin. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on lähes käytetty. Annan nyt vastauspuheenvuoron oikeusasiamies Jääskeläiselle, ja jos listalle jää puheenvuoropyyntöjä, niin keskustelua jatketaan sitten myöhemmin tänään. — Oikeusasiamies, olkaa hyvä, kolme minuuttia.

17.59 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen: Arvoisa herra puhemies! Kiitän näistä hyvistä puheenvuoroista, joita täällä on käytetty. — Täällä edustaja Kiuru kysyi, ovatko vanhusten asiat nyt kunnossa niin, että heidän oikeutensa toteutuvat, ja edustaja Kiuru viittasi näihin apulaisoikeusasiamies Sakslinin kannanottoihin, ja tulkitsen niin, että edustaja Kiuru kysyi näiden toimenpiteiden vaikuttavuutta. Nyt tosiaan oikeusasiamiehen ja apulaisoikeusasiamiesten välisen tehtävienjaon mukaisesti nämä vanhuksia koskevat asiat kuuluvat apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinille, joten en ole itse näitä ratkaisuja tosiaan tehnyt enkä myöskään nyt sitten seurannut niiden vaikuttavuutta. Mutta voin yleisesti todeta, että näiden meidän kannanottojen vaikuttavuutta seurataan ja säännönmukaisesti

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

pyydetään viranomaista ilmoittamaan, mihin toimenpiteisiin se on oikeusasiamiehen kannanottojen johdosta ryhtynyt.

Täytyy sanoa, että noin yleisesti ottaen oikeusasiamiehen kannanottoja noudatetaan varsin hyvin, oikeastaan säännönmukaisesti, jos viranomainen vain pystyy noudattamaan niitä. Aika useinhan tilanne on se, että oikeusasiamies esimerkiksi moittii käsittelyjen pitkää kestoja ja viivästymistä ja viranomainen mielellään käsittelee ne nopeammin, mutta ei ole voimavaroja siihen, että pystyisi käsittelemään asioita nopeammin. Ylipäänsä jos viranomainen pystyy, niin useimmiten, oikeastaan säännönmukaisesti, kyllä näitä kannanottoja noudatetaan, ja uskon, että näissä vanhusten oikeuksia koskevissa asioissa näiden apulais-oikeusasiamies Sakslinin kannanottojen noudattamista ja vaikuttavuutta seurataan.

Sitten edustaja Lyly otti esille kanteluiden määrän lisääntymisen, ja tulkitsen niin, että hän vähän pohti, mitä syitä tällä kanteluiden määrän kasvun taustalla on. Nämä ovat tosiaan valtavasti lisääntyneet. Kun itse aikanaan aloitin apulaisoikeusasiamiehenä vuonna 2002, kanteluita oli noin kaksi ja puoli tuhatta vuodessa, ja nythän niitä on enimmillään ollut 7 700 eli kolminkertainen määrä, niin että valtava kasvu siinä on ollut. Tässä kasvutrendissä ihan alun pitäen yhtenä keskeisenä syynä oli niin yksinkertainen asia kuin sähköposti. Kun kantelun tekeminen muuttui niin helpoksi, että nakkaa sähköpostin oikeusasiamiehelle, ja se hän ei maksa mitään, niin se oli varmasti yksi syy. Mutta se ei tätä viime vuosien kantelumäärän kehitystä enää selitä, koska sähköposti on jo pitkään ollut kaikilla käytössä. Varmaan yksi syy on se, että ihmiset ovat yhä valvetuneempia ja tietävät oikeutensa ja on myös helppo hankkia tietoa oikeuksistaan ja myös siitä normistosta, mikä jonkun menettelyn taustalla on, niin että saa pohjaa sille kantelun tekemiselle. Ja ehkä ylipäänsä se, että kaikenlainen sääntelyhän on lisääntynyt, ja se on ehkä lisännyt viranomaisten ja asiakkaiden ja ihmisten välisiä kontakteja. Siinä on ehkä vähän samanlainen ilmiö kuin liikenteessä, että kun liikenne lisääntyy, niin kolareita tulee enemmän. Vähän samaan tapaan sellaisia ongelmia ja epäonnistumisia sitten viranomaisten puolelta tulee enemmän, kun asioita on paljon ja kontakteja on paljon.

Edelleen edustaja Lyly kiinnitti huomiota siihen, että tarkastukset ovat vähentyneet. Se on ihan totta, että ennen koronaa meillä enimmillään oli siis lähellä jopa 150:tä asiaa, mutta itse asiassa juuri silloin koronan aikana ja sen myötä kantelumäärät nousivat valtavasti ja sitten kun tietysti voimavaroja ei ole vastaavassa suhteessa tullut, niin ei ole enää ollut mahdollista tehdä sitten niin paljon tarkastuksia. Mutta tarkastukset ovat tosi tärkeitä, ja meillä nyt on tässä ollut jo joitakin vuosia tavoitteena se, että noin sata tarkastusta saataisiin vuodessa tehtyä, mutta tuona kertomusvuotena ei nyt sitten ihan siihen päästy.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä olivat ehkä nyt ne vastaukset niihin kysymyksiin, joita tähän mennessä tuli. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia oikein paljon oikeusasiamiehelle. — Nythän aika on jo loppu, mutta onko edustaja Pauli Kiurulla puheenvuoro sieltä istuimelta vai tuolta pömpelistä? [Pauli Kiuru: Lyhyehkö, täältä näin!] — No niin, olkaa hyvä, ja sitten lopetetaan.

18.05 Pauli Kiuru kok: Kiitos, rouva puhemies! Toiseen asiaan, joka on itse oikeusasiamiehen vastuulla, eli tiedusteluviranomaisten valvontaan, johon kiinnitätte huomiota muun muassa sivuilla 160 ja 161. Ajatushan tässä on se, että Helsingin käräjäoikeus antaa luvan raskaampien tiedustelumenetelmien käyttöön ja tiedusteluviranomaisten on sitten

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

jälkikäteen ilmoitettava tiedustelun kohteille tiedustelun päätyttyä, että tällaista tiedustelua on tehty.

No, käräjäoikeus voi antaa vapautuksen tästä kertomisesta, mikäli käräjäoikeus niin harkitsee, ja perusteluna voi olla kansallinen turvallisuus, henki tai terveys, joita pyritään varjelemaan. Kiinnititte tähän asiaan huomiota Helsingin Sanomissa ja Aamulehdessä elokuussa, ja siinä ikään kuin ongelmaksi nousi se, että lainsäätäjät oli ajatellut niin, että pääsääntö olisi se, että tiedustelun kohteelle ilmoitetaan raskaasta tiedustelusta tiedustelun päätyttyä, mutta teidän havainnon mukaan näin ei ollut käynyt, vaan itse asiassa oli käynyt niin, että kun pistokokeiden pohjalta tarkastelitte, niin käytännössä ei ollenkaan ilmoitettu. Voisiko tässä nyt olla sitten sellainen ajatus takana, että silloin kun lakia on valmisteltu 2018, ja se tuli voimaan 2019, ei ehkä ajateltu, että tällaisia henkeen, turvallisuuteen ja valtakunnan turvallisuuteen liittyviä asioita on niin paljon? Sitähän ei niin kuin etukäteen voinut tietää ennen kuin laki on käytössä ja sitten viranomaiset näitä pyyntöjä esittävät. Vai voiko olla jotain muuta selittävää syytä, joka tämän ilmiön ikään kuin selittäisi? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluatteko, oikeusasiamies, vielä vastata tuohon? [Petri Jääskeläinen: Jos sopii.] — Kyllä sopii, joo.

18.07 Eduskunnan oikeusasiamies Petri Jääskeläinen: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos tästäkin kysymyksestä. — Joo, tosiaan, no, siis se, mitä tästä asiasta voi sanoa, oli aika lailla siinä Helsingin Sanomien artikkelissa kerrottu, eli tosiaan nyt tämän tarkastuksen perusteella näytti siltä, että pääsääntöisesti tuomioistuin antaa luvan olla ollenkaan ilmoittamatta tiedustelumenetelmän käytöstä. Mutta niin kuin tuosta artikkelistakin kävi ilmi, niin yksittäisiä tuomioistuimen päätöksiä arvioitaessa minulla ei ollut aihetta epäillä, että tuomioistuin olisi ylittänyt harkintavaltansa päättäessään siitä, että ilmoitusta tiedustelumenetelmän käytöstä ei tarvitse tehdä.

Voi olla, että silloin lakia säädettäessä ei ajateltu sitä, kuinka ongelmallista se tiedustelumenetelmän käytöstä ilmoittaminen sitten monissa tapauksissa on. Tietysti noin laillisuusvalvonnan näkökulmasta on ongelmallista, jos käytäntö ei vastaa sitä, mitä laissa on ajateltu ja edellytetty, ja näiden tiedustelulakien osalta perustuslakivaliokunta nimenomaisesti korosti sitä, että tämä tiedustelumenetelmän käytön kohteelle jälkikäteen tehtävä ilmoitus on olennainen osa sitä oikeusturvamekanismia, joka näiden tiedustelumenetelmien käyttöön liittyy. Se on tietysti aivan totta, että oikeastaan se kohdehenkilö on ainoa, joka pystyy perustellusti kyseenalaistamaan sen, onko tiedustelumenetelmien käytölle ollut asianmukaiset perusteet, koska tämä kohdehenkilö tietää, mitä hän on tehnyt ja mitä hän ei ole tehnyt, ja kun hän näkee, millä perusteilla tämä lupa on myönnetty, niin hän on oikeastaan se ainoa taho, joka pystyy sitten asettamaan kyseenalaiseksi nämä perusteet.

Siinä mielessä kyllä tärkeä tämä ilmoitus on, mutta jos on niin, että tämä laki ei oikein vastaa sitä, mikä käytäntö ehkä hyvin perustein on, niin ehkä olisi hyvä pyrkiä sitten muuttamaan sitä lainsäädäntöä. Mutta toiselta puolelta se taas minusta olisi kyllä äsken mainituista syistä ongelmallista — viittaan siihen, mitä sanoin tämän ilmoituksen merkityksestä oikeusturvakeinona. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan, jolle muut erikoisvaliokunnat voivat antaa lausunnon viimeistään 12.12.2025.

5. Lakialoite laiksi alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 15/2025 vp Atte Harjanne vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohden jälkeen. — Sieltä ensiksi edustaja Harjanne, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.10 **Atte Harjanne vihr** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies, kiitoksia! Vaikka tällä lakialoitteella on ehkä kovin tällainen pompöösi nimi sen lain takia, niin lopulta lakialoitteessa on siis kyse siitä, että kun lain mukaan jokaisen kunnan pitää kuulua johonkin maakunnan liittoon ja näiden liittojen korkeimmalla päättävällä elimellä, käytännössä siis maakuntavaltuustoilla, on jäseniä, niin näiden jäsenien täytyy tämän lain mukaan olla kunnanvaltuutettuja. Minusta olisi ihan perusteltua useammastakin syystä, että sinne voitaisiin valita myös varavaltuutettuja.

Ensimmäinen syy on ihan yksinkertaisesti se, että se hajauttaa sitä valtaa. Meillä on varmasti paljon eri puolilla Suomen kuntia innokkaita, perehtyneitä varavaltuutettuja, joilla olisi aikaa siihen. Siinä jaettaisiin vähän näitä vastuita ja tekemisiä. Sitä kautta on tietysti erikoista, että sitä ei erikseen ole sallittu, vaan se on tällä tavalla jäykästi tässä määritelty. Me tiedetään jo nytkin, että esimerkiksi iso osa meistä täällä salissa istuu kunnanvaltuustoissa ja voi sitä kautta olla sitten taas maakuntaliittojen valtuustoissa, ja tätä kautta tehtävät keräytyvät ja henkilöityvät.

Käytännössä tässä on myös sellainen seikka, että itse joudun joka kaudella olemaan Uudenmaan liiton maakuntavaltuuston jäsen ihan matemaattisista syistä, koska olen kaupunginvaltuutettu Helsingissä omasta ryhmästäni ja edustamaani sukupuolta. Toivoisin, että minun tilalleni sinne voitaisiin valita joku meidän erittäin nohevista varavaltuutetuista, joilla riittäisi intoa ja ehkä paremmin aikaa näihin osallistua.

Toivoisin, että lakiin voitaisiin tehdä tällainen pieni viilaus, mikä vahvistaisi demokratiaa ja antaisi merkityksellisiä luottamustoimia niille, jotka sen todellakin ansaitsevat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

18.12 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Demokratiaa vahvistetaan silloin, kun päätöksenteko avataan yhä useammalle. Siksi myös monet meistä tässä salissa eivät viime huhtikuussa olleet ehdolla kaksissa vaaleissa. Myös tässä lakialoitteessa henki on hivenen

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

sama. Siinä ehdotetaan, että kuntien varavaltuutetut voisivat toimia maakuntavaltuuston jäseninä nykyisten varsinaisten valtuutettujen lisäksi.

Pidän aloitteen henkeä kannatettavana. Kyseessä on konkreettinen esitys, jolla voitaisiin laajentaa osallistumisen mahdollisuuksia, lisätä osaamista aluekehittämiseen ja ennen kaikkea vaikuttaa poliittisten luottamustehtävien kertymiseen samoille henkilöille.

Demokratia ei saa olla harvojen etuoikeus. Sen pitää olla monen ihmisen yhteinen tehtävä. Asioita hoidetaan yhdessä, ja demokratia rakentuu luottamuksen varaan myös meillä täällä eduskunnassa.

Arvoisa puhemies! Monessa kunnassa valtuutetut ovat jo nyt monien vastuutehtävien kuormittamia. Samaan aikaan monilla varavaltuutetuilla olisi osaamista, kiinnostusta ja aikaa osallistua maakunnalliseen päätöksentekoon. Nykyinen lainsäädäntömme ei kuitenkaan mahdollista tätä. Se on sääli ja menetys sekä yksilön että koko alueen kehittämisen näkökulmasta.

Alueiden kehittämisessä tarvitaan laajaa ymmärrystä paikallisista tarpeista. Kun valtuustoihin saadaan mukaan enemmän eri taustoilla tulevia ja eri elämäntilanteissa eläviä ihmisiä, jotka ovat kiinnostuneita ja sitoutuneita vaikuttamaan juuri siinä tehtävässä, syntyy tasapainoisempaa ja perehtyneempää päätöksentekoa. Tämä puolestaan vahvistaa ihmisten luottamusta siihen, että heidän äänensä todella kuuluu.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää aloitteen laatijoita tärkeän kysymyksen esiin nostamisesta — kiitos. Pidän tätä hyvänä keskustelunavauksena. Syytä on kuitenkin pohtia esitystä kokonaisvaltaisesti ja tarkastella, miten se eri alueilla vaikuttaisi edustuksellisuuteen. Siksi pyydän, että valiokuntakäsittelyssä me edustajat voimme perehtyä tarkemmin lakimuutoksen vaikutuksiin erityisesti demokratian toimivuuden ja alueellisen osallistumisen näkökulmista. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

18.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille käynnistää keskustelu tästä osallistumisesta.

Täytyy muistaa, että maakuntavaltuustot ovat alueen merkittävimpiä paikkoja. Siellä maakuntakaavaa ja alueen elinvoima- ja liikennetarkoituksia ja kaikkea tämäntyyppistä käsitellään tosi paljon, ja sen takia olisi erittäin tärkeää, että maakuntavaltuustoon osallistuvat olisivat myös sitten kuntien valtuustoryhmiin osallistuvia ihmisiä. Tämä on semmoinen ulottuvuus, ja nyt aika monella puolueella on niin, että myös varavaltuutetut osallistuvat valtuustoryhmien työskentelyyn, ja tämä yhteys pitäisi säilyttää. Tämä on semmoinen asia, joka on tärkeä, ja se on myöskin tärkeä sen osalta, että tässä on kuntien välisestä yhteistyöstä kyse, ja se on minusta tässä myöskin huomioitava.

Kun meillä on monissa kaupungeissa sääntöjä määritelty itse niin, että valtuutetuksi valittuja valitaan myöskin kunnan lautakuntiin tai kaupungin lautakuntiin, niin se vähän vie sitä joukkoa koko ajan päällekkäisiin tehtäviin. Tämä portti, jolla voitaisiin varavaltuutetuille avata, on yksi tapa levittää tätä ja siinä mielessä laajentaa sitä osallistujajoukkoa, ja tämä kannattaa tutkia.

Pitäisin tosi tärkeänä sitä, että tällaisten henkilöitten pitäisi olla valtuustoryhmiin osallistuvia, koska se kunnan sisäinen informaatio menee enimmäkseen sieltä valtuustoryhmien ja valtuuston kautta. Tässä mielessä itse näen tämän ehdotuksen sellaisena, että tätä, arvoisa rouva puhemies, kannattaa viedä eteenpäin ja yrittää löytää tähän semmoinen rat-

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

kaisu, jolla me pääsemme tätä myöskin ratkaisemaan. Silloin vähän autetaan erityisesti sel-
laisissa tilanteissa, joissa joillakin puolueilla on vaikeata nimittää ihmisiä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Kontu.

18.19 Mauri Kontu kesk: [Puhujan mikrofonin ei avaudu] No niin, anteeksi. — Tämä on ensiesiintyminen.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitän edustaja Harjannetta tästä lakialoitteesta. — Käsittelys-
sämme on tänään lakialoite, joka on kooltaan pieni, mutta periaatteellisesti merkittävä. Se
osuu suoraan keskustalaisten politiikan ytimeen, kansanvallan vahvistamiseen ja alueiden
elinvoiman turvaamiseen. Keskusta on aina ollut vahva kansanvallan puolustaja, ja siksi
voin ilomielin kannattaa tätä aloitetta, jossa maakuntavaltuustojen jäsenpohjaa laajennet-
tisiin kuntien varsinaisten valtuutettujen lisäksi varavaltuutettuihin.

Keskustassa olemme läpi koko puolueen historian puolustaneet laajaa kansanvaltaa ja
parlamentarismia. Enemmistö päättää, mutta vähemmistöön jääneitä ei nujerreta. Olemme
aina uskoneet siihen, että paras Suomi rakennetaan yhdessä, alhaalta ylöspäin. Meidän on
poliittikkoina tehtävä työtä sen eteen, että rakennamme ilmapiiriä, jossa tuemme ja innos-
tamme ihmisiä yhteiskunnallisten asioiden hoitoon. Meidän tulee myös koko yhteiskunta-
na toimia sen eteen, että puhumme arvostavasti heistä, jotka kantavat vastuuta yhteisistä
asioista päättäjinä niin kunnissa kuin maakunnissa. Uskon tämän olevan keino saada lisää
ihmisiä innostumaan yhteisten asioiden hoitamisesta. Jaettu kokemus yhteisestä Suomesta
tekee meistä yhteiskuntanakin myös entistä kriisinkestävämmän.

Arvoisa rouva puhemies! Ihmisten osallistumismahdollisuuksien parantaminen on kan-
sanvallan puolustamista parhaimmillaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ensiesiintymisenhän meni oi-
kein hyvin. [Mauri Kontu: Kiitos! — Tuomas Kettunen: Todella hyvä puheenvuoro, arvo-
kasta puhetta!] — Seuraavaksi edustaja Kalmari.

18.21 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijälle. — Mieles-
täni tämä aloite on hyvä ja tutkimisen arvoinen, ja sitä soisi vielä laajennettavan muihinkin
elimiin, joissa on vastaava käytäntö, että pitää olla valtuutettu, että voi edustaa. Se totta kai
tarkoittaa tuota edustaja Lylyn hyvin esiin nostamaa tiedonkulun turvaamista, että sen tu-
lisi toimia sekä ryhmiin että myöskin valtuustoihin, ja valtuustossahan sitten saattaisi olla
vaikka muissa asioissa kohta, jossa kerrotaan, mitä maailmalle kuuluu tai mitä erilaisiin
yhtiöihin tai yhtymiin tai muihin yhteistyöelimiin kuuluu. Mutta ehdottomasti tutkimisen
arvoinen. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 81/2025 vp

6. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 19.9.2025 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.52.

Pöytäkirjan vakuudeksi: